

**"Kyllä kuuleva kuuro on mun mielestä ihan hyvä."
Sisäkorvaistutetta käyttävän nuoren
identiteetti ja elämänlaatu**

Mari Vassinen

Erityispedagogiikan pro gradu -tutkielma
Syyslukukausi 2023
Kasvatustieteen laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Vassinen, Mari. 2023. "Kyllä kuuleva kuuro on mun mielestä ihan hyvä." Sisäkorvaistutetta käyttävän nuoren identiteetti ja elämänlaatu. Erityispedagogiikan pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. 62 sivua.

Sisäkorvaistute on kirurgisesti asennettava kuulonapuväline, jonka avulla synty-mäkuuro lapsi voi kuulla ja omaksua puhutun kielen. Tutkimuksen tarkoituk-sena on selvittää, mistä asioista sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kokevat iden-titeettinsä rakentuvan ja millaisena nämä nuoret kuvaavat elämänlaatuaan.

Tämä laadullinen tutkimus pohjaa fenomenologishermeneuttiseen näkökul-maan ja tieteenalana on erityispedagogiikka. Tutkimus toteutettiin yksilohaastat-teluin. Tutkimusjoukko rajattiin koskemaan 12–16-vuotiaita molemminpuolisia si-säkorvaistutetta käyttäviä nuoria, jotka olivat saaneet vähintään yhden istutteen alle kaksivuotiaana. Haastateltavia oli kuusi. Aineisto analysoitiin teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä.

Istutetta käyttävien nuorten identiteetissä samaistumisen kohteena olivat sa-moista asioista kiinnostuneet nuoret. Nuoret kokivat puhutun kielen ympäristön omakseen, vaikka osa nuorista käytti myös viittomakieltä. Nuoret kokivat ole-vansa kuuroja, mutta määritelmä liittyi vain kuulontasoon. Itseään koskevaan kuurouden määritelmään nuoret lisäsivät tarkentavia termejä, mutta sinällään kuulovamma ei määritellyt nuorten identiteettiä. Nuoret kokivat elämänlaatunsa ja tulevaisuutensa positiivisena. Istutteen koettiin mahdollistajina ja suhtautumi-nen niihin oli neutraalia. Haasteita ilmeni kuulemisessa ja apuvälinetekniikassa.

Tulokset erosivat osittain identiteetin osalta aiemmista tutkimuksista, sillä kuulovamman sijaan nuoret määrittelivät itseään samaistumalla samanhenkisiin ikäverrokkeihin. Jatkotutkimusta tarvitaan näiden nuorten identiteettikokemuk-sista nuorina aikuisina. Nuorten kokema hyvä elämänlaatu ja positiivinen suhtau-tuminen tulevaisuuteen luovat vahvat näkymät hyvinvoivalle nuorelle.

Asiasanat: sisäkorvaistute, identiteetti, elämänlaatu, nuori, kuulovamma

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
SISÄLTÖ	3
1 JOHDANTO	4
1.1 Nykypäivän sisäkorvaistutekuntoutus	5
1.2 Istutetta käyttävien lasten kielellinen kuntoutus	7
1.3 Identiteetti ja sisäkorvaistute.....	9
1.4 Sisäkorvaistutetta käyttävän nuoren elämänlaatu.....	13
1.5 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	15
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
2.1 Tutkimuskonteksti	16
2.2 Tutkimukseen osallistujat.....	17
2.3 Tutkimusaineiston keruu.....	18
2.4 Aineiston analyysi	19
2.5 Eettiset ratkaisut.....	23
3 TULOKSET	26
3.1 Identiteetti rakentumassa	26
3.2 Nuorten kokemus elämänlaadustaan	31
4 POHDINTA	35
4.1 Miten kävi identiteetin?	35
4.2 Positiivisena näyttäytyvä elämänlaatu	39
4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimustarpeet	43
LÄHTEET	47
LIITTEET	63

1 JOHDANTO

Sisäkorvaistute on mullistanut vaikea-asteisen kuulovian kuntoutuksen (Dietz ym., 2018). Sisäkorvaistute on kirurgisesti asennettava apuväline, joka siirtää akustisen äänen sähköisenä stimulaationa suoraan korvan simpukkaan ja sen avulla vaikeasti kuulovammaisen pystyy kuulemaan ympäristön ääniä sekä puhuttua kieltä (Boerrigter ym., 2018). Tämä teknologia on mahdollistanut syntymäkuuroille lapsille puhutun kielen omaksumisen (Wang ym., 2022), antanut mahdollisuuden valita sosiaalisen ympäristön ja vaikuttanut kokemukseen identiteetistä (Watson ym., 2016).

Ennen sisäkorvaistutteen yleistymistä Glickman ja Carey (1993) kehittivät kehysmallin kuurojen identiteetille. Siinä identiteetti jaoteltiin johonkin neljästä kategoriasta; kuuro, kuuleva, kaksikulttuurinen tai marginaalinen. Useiden eri tutkimusten yhteenvedossa Byatt ym. (2021) kuitenkin huomasivat kuulovammaisten nuorten identiteetin määrittelyn olevan muutoksessa. Heidän mukaansa pysyvien ja jäykkien identiteettimääritelmien sijaan nuorille tulisi antaa mahdollisuus määrittellä identiteettinsä uusin termein.

Suomessa sisäkorvaistutetta käyttävien nuorten identiteettiä on tutkittu muutamissa opinnäytetöissä. Lauronen (2008), Sivunen (2013) ja Hämälä (2022) pohtivat opinnäytetöissään istutetta käyttävien identiteettiä ja siihen vaikuttavia seikkoja. Näissä tutkittavat olivat kuitenkin joko aikuisia tai tutkimus on tehty yli kymmenen vuotta sitten, jonka vuoksi tutkimuksiin osallistuneet olivat saaneet istutteen nykysuositusta myöhemmin. Lasten kuulovammapolulla on viime vuosikymmeninä edetty suurin harppauksin diagnosoinnin, sisäkorvaistuteleikkauksien, teknologian ja kuntoutuksen osalta (Lieu ym., 2020). Oletettavasti näiden aiemmin tehtyjen tutkimusten tulokset eivät ole verrannollisia nykypäivän sisäkorvaistutteita käyttävien nuorten kokemuksiin. Kuurojen identiteetti on noussut julkiseen keskusteluun myös viittomakielisen kuuron kokemuksista (Salonen, 2018), mutta nykypäivän teini-ikäiset identiteettiään muodostavat nuoret eivät ole saaneet vielä ääntään kuuluville.

Identiteetin rakentumiseen kytkeytyy kokemus elämänlaadusta ja tulevaisuudesta. Teoreettista viitekehystä luodessani huomasin suomalaisen tutkimuksen sisäkorvaistutetta käyttävien lasten tai nuorten elämänlaadusta olevan vähäistä. Lapsiasiainvaltuutetun teettämässä selvityksessä *Hei, kato mua!* (2012) kuulovammaiset lapset ja nuoret kuvailevat elämäänsä. Nyt tarvitaan uutta tietoa istutetta käyttävien nuorten kokemasta elämänlaadusta.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mistä asioista tämän päivän sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kokevat identiteettinsä rakentuvan ja millaisilla termeillä he sitä kuvaavat. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään millaisena sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kuvaavat elämänlaatuaan.

1.1 Nykypäivän sisäkorvaistutetekuntoutus

Noin 90 % kuulovammaisista lapsista syntyy kuuleville vanhemmille (Kivekäs ym., 2021). Hyvän kuntoutuskäytännön mukaisesti kuulovammaisen lapsen kuntoutus tulee suunnitella yhteistyössä lapsen ja perheen kanssa yksilölliset tarpeet huomioiden (Aarnisalo ym., 2017). Vanhempien vastuulla on pohtia moninaisia asioita aina valittavasta kuulonapuvälineestä käytettävään kieleen asti (Brice & Strauss, 2016). Tämän vuoksi vanhemmille tulee tarjota monialaista tukea lapsen kuulonkuntoutuksen polulla (Foreman ym., 2022). Kuntoutuksen tavoitteena on minimoida kuulovamman aiheuttama haitta lapsen elämässä (Hyvärinen ym., 2011).

Suomessa kaikille vastasyntyneille tehdään synnytyssairaalassa otoakustisten emissioiden mittausta, jossa tutkimalla sisäkorvan karvasolujen toimintaa voidaan paljastaa synnynnäinen kuulovika (Kivekäs ym., 2021). Mittaus mahdollistaa kuulovamman diagnosoinnin vauvaiässä ja kuntoutuksen varhaisen aloittamisen (Byatt ym., 2021). Kuulovammat jaetaan vaikeusasteen mukaan lievään, keskivaikeaan, vaikeaan tai erittäin vaikeaan (World Health Organization, 2021, s. 38). Suomessa vaikeasti kuulovammaisia lapsia syntyy 0,5–0,7 tuhatta syntynyttä kohden (Kivekäs ym., 2021). Heillä kuulonkuntoutuksessa käytetään kuulokojeiden sijaan yleensä sisäkorvaistutetta (Foreman ym., 2022). Sisäkorvaistute on kirurgisesti si-

säkorvaan asennettava laite, joka yhdessä ulkoisen osan kanssa käytettäessä sähköisesti stimuloi kuulohermoja ohittaen toimimattoman sisäkorvan (A. Sharma & Campbell, 2011). Sisäkorvaistutteen avulla syntymäkuoron lapsen on mahdollista kuulla ja omaksua puhuttu kieli (Dammeyer ym., 2018).

Suomessa ensimmäinen sisäkorvaistute syntymästään kuulovammaiselle lapselle leikattiin vuonna 1997 (Kokkonen ym., 2009). Alkuun lapsille asennettiin vain yksi sisäkorvaistute, mutta 2010-luvun taitteessa myös Suomessa siirryttiin leikkaamaan istutteita lapsille molempiin korviin (Hyvärinen ym., 2011). Vuosien saatossa lasten leikkausikä on tasaisesti laskenut, nykyään Suomessa istute pyritään asentamaan noin vuoden iässä molemminpuolisesti samassa leikkauksessa (Kivekäs ym., 2021). Samalla sisäkorvaistutteen teknologinen kehitys on ottanut huomioon harppauksia parantaen niin käytettävyyttä kuin äänenlaatua (Kivekäs ym., 2021).

Molemminpuolisten istutteen käyttö mahdollistaa äänten paikantamisen vaivattomammin, parantaa meluisissa tilanteissa kuulemistä ja mahdollistaa lapsille paremman puhekielenkehityksen (Lammers ym., 2014; Rak ym., 2019). Molemminpuoliset istutteet voidaan leikata myös eri aikaan, tällöin toinenkin istute olisi hyvä saada kolme-neljävuotiaana hyvän puhekielen kehityksen takaamiseksi (Eskridge ym., 2021). Toisen istutteen saaminen paransi kuulemisen lisäksi nuorten sosiaalisten suhteiden laatua ja itseluottamusta yhden istutteen käyttöön verraten (Hilton ym., 2013).

Gagnonin ym. (2021) mukaan puhutun kielen kehittyminen ikänormien tasolle edellyttää istutteen jatkuvaa käyttöä. Tästä syystä istutteen suositeltava vähimmäiskäyttöaika on 80 % lapsen hereillä oloajasta, mutta tavoitteena olisi 100 %. Urík ym. (2022) huomasivat, että istutteen jatkuva käyttö vaikuttaa positiivisesti myös lapsen tai nuoren kokemukseen istutteen käyttömukavuudesta ja sosiaalisesta elämästä.

Hyvistä tuloksista huolimatta istutteilla saavutettava kuulo ei kuitenkaan vastaa normaalikuuloa (Hughes & Galvin, 2013). Aikaisin aktivoidut istutteet sekä hyvät kielelliset taidot tosin takasivat paremman kyvyn havainnoida puhetta me-

lussa (Ching ym., 2018). Hughes ja Galvin (2013) huomasivatkin meluisassa ympäristössä kuuntelemisen olevan molemminpuolisia istutteita käyttäville nuorille vaivattomampaa kuin yksipuoleista istutettavaa käyttäville. Kyseisessä tutkimuksessa ilmeni kuitenkin myös se, että meluisassa ympäristössä molemmin puolisia istutteitakin käyttävät nuoret joutuivat ponnistelemaan kuulemisessa normaalikuuloisia ikätovereitaan enemmän. Suneelin ym. (2020) tutkimuksesta havaittiin, että yleisopetukseen osallistuvat istutetta käyttävät lapset kokivat kuulemisen haasteelliseksi mm. välitunneilla ja liikunnassa ja kertoivat kuulovamman häiritsevän osallistumista mm. juhliin. Joten tutkimuksessa suositeltiin huomioimaan suotuisa kuuntelu ympäristö monipuolisesti koulussa. Mahdollisimman meluton kuuntelu ympäristö onkin todettu olevan merkityksellistä istutettavaa käyttävän lapsen puhutun kielen sanaston kehittymiselle (Majorano ym., 2021).

1.2 Istutetta käyttävien lasten kielellinen kuntoutus

Kansainvälisten suositusten mukaan vaikeasti kuulovammaisen lapsen tulisi saada istutteet mahdollisimman aikaisin puheen ja kielenkehityksen kuntoutumiseksi (Bruijnzeel ym., 2017). Sisäkorvaistutteen saaminen alle kolmevuotiaana on yhteydessä merkittävästi parempaan puhekielenkehitykseen kuin myöhemmällä iällä aktivoitu istute (Ching ym., 2018; Eskridge ym., 2021). Wie ym. (2020) havaitsivat, että suurimmalla osalla alle 18 kuukauden iässä molemminpuoliset istutteet saaneilla lapsilla puhekielen kehitys vastasi neljävuotiaana normaalikuuloisia ikäverrokkeja. Alle yksivuotiaana istutteen saaneista lapsista suuri osa saavuttaa nopeasti ikätasaisen kielenkehityksen, kun taas yhdestä kuuteen vuotiaana istutteen saaneiden ryhmässä on suurempaa variaatiota kielellisen kehityksen tasossa (Dettman ym., 2016). Myös Välimaan ym. (2022) suorittamassa suomalaisessa seurantatutkimuksessa ilmeni, että osa aikaisin istutteen saaneista lapsista ylsi puhutun kielen taidoissa kolmevuotiaana normaalikuuloisten ikäverrokkien tasolle tai taidot olivat jopa paremmat. Toisaalta vähintään kolmasosa samanikäisistä istutetta käyttävistä suomalaislapsista oli reilusti jäljessä ikätasoisesta kielenkehityksestä.

Cupplesin ym. (2018) tutkimuksessa mahdollisimman aikainen istutteiden saanti ja hyvät ei-kielalliset taidot ennustivat hyvää puheen- ja kielenkehityksen taitoa. Toisaalta Wienin ym. (2020) pitkittäistutkimuksessa ilmeni, että huolimatta varhaisvaiheiden hyvästä kielellisestä kehityksestä, neljästä kuuteen vuotta leikkauksen jälkeen osalla istutetta käyttävistä lapsista tuottava kielioppi ja ymmärrettävä sanasto olivat jääneet jälkeen normaalikuuloisista ikäverrokeista. Tutkijat suosittivat kielellisten taitojen jatkoseurantaa vielä vuosia istutteiden saamisen jälkeen.

Aikaisin leikatuilla lapsilla kuulojärjestelmän kehittymiseen auttaa merkittävästi aivojen plastisuus (S. D. Sharma ym., 2020). Hendriksma ym. (2020) ovat todenneet, että istutekuntoutuksessa 6–36 kuukauden iässä saatu kuulonvarainen syöte on merkityksellisintä. Jos kuulemiseen ja puhutun kielen kehittymiseen tarvittavat aivojen osat eivät saa ärsykettä herkkyyskauden aikana, ne muovautuvat muuhun käyttöön (Hribar ym., 2020). Lapsen saadessa istutteet alle 3,5-vuotiaana aivojen kuulonvaraisen reagoinnin viive on normaali jo kuuden kuukauden kulluttua istutteiden aktivoinnista (A. Sharma & Campbell, 2011). Herkkyyskausi näkyy myös puheen havaitsemisen kehittämisessä suotuisasti (Dettman ym., 2016). Toisaalta erilaiset lisävammat voivat heikentää kielellisten taitojen kehitystä (Cupples ym., 2018).

Istutteita käyttävä lapsi pystyy hyödyntämään kuulon- ja kielenkehityksen herkkyyskauden, kun vanhemmat huolehtivat istuteprosessoreiden toimintakunnosta ja säännöllisestä huoltamisesta, sekä tukevat lapsen puhutun kielen kehitystä tarjoamalla riittävästi kielellistä syötettä ja vuorovaikutusta (Driver & Jiang, 2017). Intensiivisellä ja inklusiivisellä kielellisellä kuntoutuksella ja opetuksella on merkittävä rooli puhekielen ja kielenkäyttötaitojen kehittymiselle ikäverrokkien tasolle (Wilson Ottley ym., 2023). Kielenkäyttötaidot ovat taitoa käyttää kieltä sopivalla tavalla erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa, toimia joustavasti vuorovaikutuksessa ja ymmärtää toisten näkökantoja (Khodeir ym., 2021). Aikaisin leikatuilla ja kuntoutusta saaneilla istutetta käyttävillä lapsilla kielenkäyttötaidot ovat ikäverrokkien tasolla (Rashed Chitgar ym., 2023). Toisaalta Khodeir ym. (2021) totesivat

istutetta käyttävien lasten kielenkäyttötaitojen olevan viiveistä istutteen leikkausiästä riippumatta. He huomasivat vain kielellisen kuntoutuksen kestolla olevan yhteys parempiin kielellisiin taitoihin ja sitä kautta hyviin kielenkäyttötaitoihin. Suomalaisessa tutkimuksessa Tuohimaa ym. (2022) havaitsivat puolella sisäkorvaistutetta käyttävillä lapsista olevan kommunikointivaikeuksien lisäksi haasteita kielenkäyttötaidoissa.

Kuurojen lasten kieleksi on aiemmin pääsääntöisesti valikoitunut viittomakieli (Takkinen, 2013). Nykypäivän hyvän kuntoutuskäytännön mukaisesti ennen istuteleikkaukseen päätymistä vanhempien kanssa keskustellaan myös lapsen kielivalinnasta (Aarnisalo ym., 2017). Sisäkorvaistutteen aktivoinnin jälkeen kuntoutus tulisi painottua kuulon- ja puhutun kielen kuntoukseen, tästä syystä kuulokeskuksissa viittomien opettelua suositellaan lähinnä varhaisvaiheen varotoimenä, jos lapsi ei hyödykään istutteesta tyypillisesti (Kivekäs ym., 2021). Foreman ym. (2022) ovat todenneet alle kolmevuotiaana leikatuista lapsista yli 80 % suosivan puhuttua kieltä viittomakielen sijaan ja viittomakielen käyttäjien osuuden kasvava leikkausiän kohotessa. Geersin ym. (2017) mukaan varhain istutteet saaneilla kuulevien vanhempien lapsilla, viittomakielelle altistuminen lapsuudessa oli yhteydessä huonompiin puhutun kielen ja lukemisen taitoihin. Toisaalta Hall ym. (2019) väittävät Geersin ym. (2017) tutkimuksen antavan virheellisen kuvan viittomakielen käyttämisestä huonokuuloisten lasten kanssa ja he suosittelevat huonokuuloisille lapselle viittomakieltä puhutun kielen rinnalle. Zakayn ym. (2021) näkemyksen mukaan istutetta käyttävän lapsen kuntoutukseen tulisi automaattisesti kuulua viittomakieli, sillä se tuo vain hyötyä ja minimoi riskiä kielenkehityksen vajavaisuuteen.

1.3 Identiteetti ja sisäkorvaistute

Eriksonin (1982, s. 249–250) mukaan nuoruusiän kehitysvaiheessa onnistunut identiteetin muodostaminen eheyttää minuuden ja nuori pystyy hahmottamaan itsensä pysyvyyden ja paikkansa ympäristössä. Erikson (1983, s. 128–135) toteaa yksilön identiteetin muodostumiseen vaikuttavan nuoren valinnat ideologiasta, vertaisista ja työstä sekä kulttuurisen kontekstin. Toinen perinteikäs identiteetin

tukija Marcia (1993, s. 103–106) on Eriksonin teorian pohjalta määritellyt identiteetin muodostukselle neljä erilaista vaihetta; epäselvä identiteetti, identiteetin etsintä, lainattu ja saavutettu identiteetti. Hänen mukaansa identiteetin muodostuminen nuoruudessa on prosessi, joka parhaimmillaan johtaa tasapainoisen identiteetin saavuttamiseen. Toisaalta Kroger ym. (2010) havaitsivat meta-analyysissään, että nuoruudessa identiteetin pystyi muodostamaan vain kolmasosa nuorista ja lopuilla identiteetti tuli pysyväksi vasta nuorena aikuisena. Nykypäivänä identiteetti nähdään jatkuvasti kehittyvänä, tilannetekijöistä riippuvaisena prosessina (Mannerström ym., 2019).

Kulttuurinen identiteetti taas koostuu henkilön käsityksestä itsestään ja tunteistaan verrattuna yhteisön, ryhmän tai rodun näkemykseen sen piirteistä, uskomuksista ja käyttäytymistavoista (Marschark ym., 2017). Kuurous voidaan lääketieteellisen termin lisäksi nähdä kulttuurisena ja tyypillisesti kulttuurisesti kuuron identiteetti on koskenut viittomakieltä käyttäviä (Mauldin & Fannon, 2021).

Parikymmentä vuotta sitten Wald ja Knutson (2000) totesivat sisäkorvaistutetta käyttävien kuurojen sekä kuurojen ilman istutteita omaksuvan identiteetin lähes yhtäläisesti jostakin neljästä perinteisestä kategoriasta; kuuleva, kuuro, kaksikulttuurinen tai marginaalinen. Kaksikulttuurinen identiteetti oli suosituin molemmilla ryhmillä, tosin osa istutetta käyttävistä valitsi identiteetikseen kuulevan. Tässä tutkimuksessa sosiaalisella kontekstilla oli merkitys identiteetin valintaan, istutteiden käyttämisellä ei. Reilussa vuosikymmenessä tilanne oli muuttunut merkittävästi, sillä Richin ym. (2013) tutkimuksessa kaikki alle 4,5-vuotiaana leikatut sisäkorvaistutetekäyttäjät kokivat identiteetikseen kuulevan, ja kaikilla oli kuulevia ystäviä vapaa-ajallaan. Sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret näyttäytyivät kuitenkin tässäkin tutkimuksessa heterogeenisenä ryhmänä.

Lambez ym. (2020) toteavat kodissa käytetyn kielen vaikuttavan kuuron nuoren identiteetin muodostumiseen eli viittomakielisten perheiden lapset identifioituvat usein kulttuurisesti kuuroiksi. Marscharkin ym. (2017) tutkimuksessa istutetta käyttävistä nuorista aikuisista 59 % kommunikoi parhaiten puhutulla kielellä, mutta vain 36 % koki identiteetikseen kuulevan ja 50 % kaksikulttuurisen. Toisaalta viittomakieltä käyttävien identiteetti tässä tutkimuksessa oli 57 %:lla

kaksikulttuurinen ja 32 %:lla kuuro. Tutkimukseen osallistuneiden istutteen käyttäjien leikkausikä oli keskimäärin kuusi vuotta. Olsson ja Gustafsson (2022) totesivat ruotsalaisessa seurantatutkimuksessa 24–31-vuotiaiden kuulokojeita käyttävien vaikeasti huonokuuloisten kokevan ulkopuolisuuden tunnetta sosiaalisen identiteetin näkökulmasta. Identifioituminen kuuleviin, huonokuuloisiin tai kuuroihin ei ollut yksiselitteistä ja usein erilaiset tilanteet määrittivät ryhmään kuulumisen. He eivät tunteneet täysin kuuluvansa kuulevien eivätkä kuurojen yhteisöön. Tutkimustuloksista pääteltiin, että sosiaaliseen identiteettiin voi vaikuttaa ympäristö sekä muiden odotukset.

Chapman ja Dammeyer (2017b) sekä Goldblat ja Most (2018) totesivat koulu- muodolla olevan merkitystä identiteetin muodostumiselle. Kuurojen tai kuurouteen painottuva identiteetti muodostui helpommin niille, jotka kävivät erityiskoulua tai osallistuivat kuurojen opetukseen. Kun taas yleisopetukseen osallistuneet oppilaat kokivat identiteetiksi useimmiten kuulevan tai kuulevaan painottuvan kaksikulttuurisen identiteetin. Moog ym. (2011) tutkimuksessa 95 % sisäkorvaistutetta käyttävistä nuorista osallistui vähintään osittain yleisopetukseen ja lähes kaikilla oli kuulevia ystäviä. Tutkimuksesta tehtiin johtopäätös, että pitkäaikainen koulunkäynti kuulevien kanssa johtaa kuulevien maailmaan samaistumisen. Suomessa sisäkorvaistutetta käyttävät lapset käyvät pääsääntöisesti lähikoulua (Selin-Grönlund ym., 2014, s. 41). Nykyisen perusopetussuunnitelman mukaan oppilaan tarvitsema tuki annetaan ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja lähikoulussa (*Opetushallitus*, 2014). Richin ym. (2013) tutkimuksessa lähes kaikki yleisopetuksessa olevat, puhekieliset sisäkorvaistutetta käyttävät oppilaat kokivat koulunesteyksensä olevan keskivertoa tai parempaa. Heistä kaikki kuitenkin kohtasivat haasteita koulussa, mm. luokan ryhmäkeskusteluissa tai tarviten opettajan tai luokkatoverin apua.

Watson ym. (2016) haastattelivat seitsemää sisäkorvaistutetta käyttävää teini-ikäistä. Nuoret kuvailivat sisäkorvaistuteleikkauksen jälkeisen ajan olleen alkuun raskasta, mutta myöhemmin huomanneet sisäkorvaistutteen auttavan heitä olemaan sosiaalisempia, itsenäisempiä ja itsevarmempia. Osa näistä teini-ikäisistä

identifioitui kuuleviin ja osa koki olevansa kuuro, mutta ei kuitenkaan kulttuurisesti kuuro. Toisaalta identiteetin nähtiin nuorilla olevan vielä joustava ja monitahoinen. Chapman ja Dammeyer (2017a) havaitsivat identiteetillä olevan merkitystä psykologiseen hyvinvointiin, sisäkorvaistutteen käytöllä ei. Tämän tutkimuksen sisäkorvaistutetta käyttävistä nuorista aikuisista (istute saatu alle 13 v.) vain 20 % koki omaavansa kuulevien identiteetin ja toisaalta vaikeasti kuulovammaisista ilman istutteita 50 % koki kuurojen identiteetin omakseen. Ystävyysuhteet ja vapaa-ajanvietto muodostuivat pääasiallisesti identiteettiryhmien sisältä. Samassa tutkimuksessa havaittiin myös, että marginaalisen identiteetin sekä kuurojen identiteetin omaavat kokivat selkeästi eniten syrjintää ja toisaalta kuulevien identiteetin omaavat kaikkein vähiten. Tutkimus tehtiin Tanskassa, jossa oli vielä 2000-luvulla vahvana perinteenä kaksikulttuurinen lähestymistapa kuurojen opetuksessa. Aikuisia koskevassa tutkimuksessa Chapman ja Dammeyer (2017b) huomasivat myös istutteen käyttämisen olevan yhteydessä kuulevien identiteettiin ja samalla positiiviseen psykologiseen hyvinvointiin sekä vähäiseen syrjintään.

Hyvät taidot puheen havaitsemisessa ja kielellisissä taidoissa ovat yhteydessä kuuleviin identifioitumisessa (Moog ym., 2011). Goldblatin ja Mostin (2018) israelilaisessa tutkimuksessa kuurojen ilman sisäkorvaistutetta, sisäkorvaistutteen käyttäjien ja vaikeasti huonokuuloisten välillä huomattiin merkittävä ero identiteetissä. Ilman istutteita kuurojen kulttuurinen identiteetti oli pääsääntöisesti kuurojen identiteetti tai kuurouteen painottuva kaksikulttuurinen identiteetti, kun taas sisäkorvaistutetta käyttävien kuurojen identiteetti painottui kuulevan identiteettiin tai kuulevaan painottuvaan kaksikulttuuriseen identiteettiin. Merkittävin identiteettiin vaikuttava seikka oli kielen hallitseminen; kuurojen identiteetissä viittomakielen ja kuulevien identiteetissä puhutun kielen. Myös vanhempien kuulokyvyllä ja näin ollen perheen käyttämällä kielellä oli vaikutusta nuoren identiteettiin. Kyseiseen tutkimukseen osallistuneille sisäkorvaistute oli leikattu pääasiallisesti yli kaksivuotiaana.

1.4 Sisäkorvaistutetta käyttävän nuoren elämänlaatu

WHO määrittelee elämänlaadun olevan yksilön oma kokemus elämäntilanteestaan suhteessa omiin päämääriin, tavoitteisiin ja odotuksiin ympäröivässä kulttuurissa ja arvomaailmassa (World Health Organization, 2012). Sisäkorvaistutetta käyttävien lasten elämänlaadun kokemukseen parantavasti vaikuttavat hyvä kuulontaso, hyvät puhekielelliset taidot, äidin koulutustaso sekä vanhempien sitoutuminen kuntoutukseen ja ohjaukseen (Silva ym., 2020). Morettin ym. (2013) havaitsivat aikaisin leikatun istutteen ja hyvien kielellisten taitojen edesauttavan lapsia parempaan sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja sitä kautta kokemukseen paremmasta elämänlaadusta. Hendriksma ym. (2020) huomasivat, että 8–12-vuotiaat istutteen käyttäjät sekä heidän vanhempansa kokivat elämänlaadunsa parantuneen sisäkorvaistutteen myötä. Saman havainnon tekivät Huttunen ym. (2009) suomalaisessa tutkimuksessa 3–15-vuotiailla, joiden elämänlaatua tutkittiin kaksi-kolme vuotta istuteleikkauksen jälkeen. Erityisesti edistymistä ilmeni sosiaalisissa suhteissa, puhutun kielen taidoissa, kuulon kautta yleisessä selviytymisessä ja itseluottamuksessa.

Alnuhayer ym. (2020) totesivat sisäkorvaistutetta käyttävien saudiarabilaisien lasten yltyvän elämänlaatukselyssä normaalikuuloisten ikäverrokkien tasolle. Hofmannin ym. (2020) tutkimuksessa 10–17-vuotiaat istutetta käyttävät nuoret arvioivat itsetuntonsa ja elämänlaatunsa jopa positiivisemmalle tasolle kuin normaalikuuloiset ikäverrokkit. Tutkijat arvelivat tämän selittyvän osallistujien hyvillä kielellisillä taidoilla tai osallistujiksi valikoituneen enemmän istutteilla hyvin pärjääviä ja perheensä tukemia nuoria. Toisaalta tässä tutkimuksessa ilmeni, että alemman sosioekonomisen statuksen ja huonommat puheen erottelun taidot omaavilla nuorilla kokemus elämänlaadustaan oli merkittävästi huonompi.

Dammeyerin ym. (2018) tanskalaisessa tutkimuksessa selvitettiin laajasti istutetta käyttävien nuorten hyvinvointia. Tutkimuksessa osallistujina olivat 11–15-vuotiaat, joista 75 % oli molemminpuolisten istutteiden käyttäjiä, mutta osallistujien leikkausikä oli suhteellisen korkea (ka. 5,1 vuotta). Näistä nuorista 55 % koki olevansa erilaisia, mutta toisaalta 68 % ei ajatellut kuulovammaansa juuri lainkaan.

Psyykkisen hyvinvoinnin osalta nähtiin joitakin vaikeuksia, joskin hajonta kyse-lyssä oli suuri. Yksinäisyyttä koki usein tai aina 20 % nuorista, mikä on puolet suu-rempi määrä kuin tanskalaisnuorilla yleensä. Kolmasosa nuorista ajatteli kuulo-vamman vaikeuttavan tulevaisuuden suunnitelmia koulutuksen ja työn osalta. Kyseisessä tutkimuksessa viittomakielen taidolla ei havaittu olevan merkitystä hy-vinvoinnille, tosin 41,5 % nuorista oli kiinnostunut opettelemaan lisää tanskalaista viittomakieltä.

Hyvät kielelliset taidot, puhekielellä tai viittomakielellä, laskevat kuulovam-maisena nuoren psykososiaalisten vaikeuksien riskin normaalikuuloisten tasolle riippumatta kuulovamman laadusta tai apuvälineistä (Dammeyer, 2010). Boerrigterin ym. (2018) tutkimuksen lähtökohtana olivat aiemmissä tutkimuksissa ilmenneet huonokuuloisten nuorten haasteet emotionaalisessa ja sosiaalisessa ke- hityksessä. Tässä tutkimuksessa kuitenkin todettiin hyvät puheen havaitsemisen ja kielen ymmärtäminen taidot omaavien sisäkorvaistutetta käyttävien nuorien olevan normaalikuuloisten ikäverrokkien kanssa samalla tasolla taidoissa, jotka kuvastavat sosiaalisia suhteita, itsetietoisuutta sekä koulu- ja tehtäväorientoituneis- suutta. Zaidman-Zaitin ja Mostin (2020) tutkimuksessa korostui hyvien kielen- käyttötaitojen merkitys positiivisten vertaissuhteiden syntymiselle sekä hyvien so- siaalisten taitojen kehittymiselle niin normaalikuuloisilla kuin kuulovammaisilla nuorilla. Silvan ym. (2020) mukaan istuteprosessorien käyttö ja hyvät vuorovaiku- tustaidot edistivät lasten emotionaalista ja sosiaalista itsenäistymistä. Toisaalta Mance ja Edwards (2012) huomasivat, että mitä enemmän istutetta käyttävät nuo- ret kokivat kuuluvan kuulevien ikätoveriensa joukkoon, sen paremmaksi he koki- vat psykologisen hyvinvointinsa.

Ching ym. (2021) totesivat hyvän toiminnallisen kuulokyvyn ja kielenkäyttö- taitojen merkitsevän normaalikuuloisten ikäverrokkien mukaista psykososiaalista kehitystä ja elämänlaatua. Boerrigter ym. (2021) mukaan istutetta käyttävät nuoret ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä käsitykseen itsestään ja kyvyistään, eikä tulos eroa kuulevista ikätovereista. Moog ym. (2011) puolestaan havaitsivat, että suurin osa aikaisin leikatuista istutteen käyttäjistä nuorista omaa vahvat sosiaaliset taidot, hy- vän itsetunnon ja vähintään osittaisen identifioitumisen kuulevien maailmaan.

1.5 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mistä asioista tämän päivän sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kokevat identiteettinsä rakentuvan ja millaisilla termeillä he sitä kuvaavat. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään millaisena sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kuvaavat elämänlaatuaan.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitkä seikat määrittävät sisäkorvaistutteita käyttävien nuorten identiteettiä?
2. Millaisena sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kokevat elämänlaatunsa?

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

2.1 Tutkimuskonteksti

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mistä asioista tämän päivän sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kokevat identiteettinsä rakentuvan ja millaisilla termeillä he sitä kuvaavat. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään millaisena sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kuvaavat elämänlaatuaan. Tutkimusmetodologiani on laadullinen. Laadullinen tutkimus keskittyy tarkastelemaan yksittäisiä tapauksia luonnollisissa olosuhteissa keskittyen tutkittavien kokemuksiin ja tutkimuksen tehtävänä onkin antaa teoreettisesti mielekäs tulkinta tutkittavasta ilmiöstä (Puusa & Juuti, 2020b, s. 76). Tutkimukseni konteksti sijoittuu erityispedagogiikkaan. Teoreettisessa viitekehyksessä yhdistyvät erityispedagogiikan, psykologian ja lääketieteen tieteenalat.

Tutkimuksessani tieteenfilosofinen näkökulmani on fenomenologis-hermeneuttinen. Fenomenologis-hermeneuttisessa tutkimuksessa tarkoituksena on käsitteellistää tutkittava ilmiö (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 41). Fenomenologisessa ajattelumallissa yksilöt rakentuvat suhteessa maailmaan ja siinä korostuu yksilön oma perspektiivi (Laine, 2018, s. 30–32). Tutkimuksessani jokaisen nuoren oma kokemus on tärkeä nivoutuen samalla samanikäisten muiden istutetta käyttävien kokemuksiin. Laineen (2018, s. 32) mukaan juuri fenomenologisessa tutkimuksessa jokaisen yksilön kokemus paljastaa jotain yleistä. Hermeneutiikka taas on teoriaa ymmärtämisestä ja tulkinnasta, tutkija pyrkii tematisoimaan ja käsitteellistämään tutkittavan kertomaa (Laine, 2018, s. 33). Tutkimuksessani hermeneuttinen näkökulma ilmenee esiymmärryksen ja analyysin kautta tekemistäni tulkinnoista.

Esiymmärrys on tietoa ja näkemystä tutkittavasta aiheesta oman kokemuksen tai teorian tiedon kautta ja se merkityksellinen osa hermeneuttista tutkimusprosessia (Puusa & Juuti, 2020c, s. 73–74). Minulla, tutkimuksen tekijällä, on sisäkorvaistutteita käyttäviä lapsia. Lasten myötä olen tutustunut sisäkorvaistutteisiin ja

siihen liittyviin teemoihin. Tutkimusaiheen läheisyys toi minulle hyvän esiymmärryksen aiheesta. Esiymmärrystä olen lisännyt myös tutustumalla laajasti aiheesta tehtyihin tutkimuksiin.

2.2 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimukseen osallistui kuusi sisäkorvaistutetta käyttävää nuorta. Nuorista kaksi oli tyttöjä ja neljä poikia. Nuoret olivat iältään 12–16-vuotiaita, heitä oli yksi joka ikäluokasta 12–15-vuotiaissa ja kaksi 16-vuotiasta. Kaikille tutkittaville ensimmäinen sisäkorvaistute oli leikattu kaksivuotiaana tai alle ja toinen istute alle viisivuotiaana. Kahdelle tutkittavista molemmat istutteet oli leikattu samaan aikaan yksivuotiaana. Tutkittavat asuivat ympäri Suomen erikokoisilla paikkakunnilla. Kaikki tutkittavat ilmoittivat äidinkielekseen suomen ja kaikki olivat pienempänä saaneet puheterapiaa.

Käytin tässä tutkimuksessa laadulliselle tutkimukselle tyypillistä harkinnanvaraista otantaa (Tracy, 2020, s. 82), jolloin tutkittavien avulla pystytään vastaamaan juuri kyseisen tutkimuksen tutkimuskysymyksiin (Denny & Weckesser, 2022). Tutkimukseni teoreettisessa viitekehityksessä ilmenee varhaisen diagnosoinnin ja kuntoutuksen merkitys syntymäkuuron lapsen puhutun kielen hyvälle kehitykselle ja niiden vaikutus identiteettiin ja elämänlaatuun. Tästä syystä rajasin tutkimukseni osallistujat jo tutkittavien etsimisvaiheessa molemminpuolisia istutteita käyttäviin ja alle kolmevuotiaana istutteen saaneisiin. Lisäksi vaatimuksena oli, että toinenkin istute on saatu viimeistään leikki-ikäisenä. Suomen istuteleikkaushistorian mukaan tutkimukseen osallistujat rajautuivat korkeintaan 16-vuotiaiksi. 12-vuotiaan alaikäraja taas muodostui identiteetin kehitysvaiheen kuulumisesta nuoruusikään.

Tutkimukseen osallistujia hain sisäkorvaistutetta käyttävien nuorten vanhempien kautta. Kanavana käytin kuulovammaisten lasten vanhempien Facebook-ryhmää, jossa etsin kohderyhmään sopivia osallistujia tutkimuksestani tekemäni ilmoituksen avulla. Lisäksi laitoin tutkimuksestani suoraan viestin niille vertaisvanhemmille, joilla tiesin olevan kohderyhmään sopivia nuoria. Tällaista otantatapaa nimitetään epämuodollisen verkoston kautta tutkittavien keräämiseksi

(Hennink ym., 2020, s. 103). Yhteydenotot tutkimukseen osallistumishalukkuudesta tulivat vanhemmilta, jotka välittivät nuoren yhteystiedot minulle.

2.3 Tutkimusaineiston keruu

Tutkimukseni toteutin yksilöhaastatteluin. Laadullisessa tutkimuksessa on olennaista tavoittaa tutkittavien näkökulma (Puusa & Juuti, 2020b, s. 85), myös fenomenologiassa on tarkoitus saada käsitys toisen ihmisen kokemuksista, jolloin haastattelututkimus on laaja-alaisin keino (Laine, 2018, s. 39). Haastattelussa tutkittava nähdään subjektina ja hän on merkityksiä luova ja aktiivinen osapuoli (Hirsjärvi ym., 2016, s. 205). Haastattelut toteutin joko kasvokkain tutkittavan kotona tai etäyhteydellä Jyväskylän yliopiston Zoomin kautta maaliskuuhun 2023 aikana. Turvallinen ja luonteva olotila haastattelutilanteessa mahdollistaa haastattelun onnistumisen (Eskola & Vastamäki, 2015, s. 28–29). Tämän vuoksi haastateltavien oli mahdollista valita haastattelun toteutustapa sekä mahdollinen haastattelupaikka. Etäyhteydellä toteutetuissa haastatteluissa haastateltavien oli mahdollisuus pitää kamera pois päältä.

Haastattelumuotona käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelussa haastattelun teemat ovat tiedossa, mutta kysymyksille ei ole tarkkaa muotoilua ja järjestystä (Hirsjärvi ym., 2016, s. 208). Teemahaastattelun runko luodaan yhdistämällä teoreettisen viitekehyksen tuottama tieto tutkijan esiymmärrykseen ja teemojen avulla ilmiö puretaan osa-alueisiin (Puusa, 2020a, s. 112–113). Teemoittelin haastattelukysymykset eri osa-alueisiin teoreettisen viitekehyksen ja oman esiymmärryksen pohjalta. Fenomenologisessa tutkimuksessa pyritään selvittämään haastateltavan kokemus, jolloin tulisi suosia avoimia kysymyksiä (Laine, 2018, s. 39–40). Haastattelussa esitin jokaisesta osa-alueesta ensin avoimen kysymyksen, jotta nuoret pystyivät vastaamaan vapaasti ilman tarkempien kysymysten rajausta. Avoimien kysymysten täydentäjäksi olin etukäteen varautunut esittämään myös tarkempia kysymyksiä. Tämä oli tarpeen, sillä nuorten vastaukset olivat pääasiallisesti lyhyitä. Etukäteen miettimieni tarkentavien kysymysten lisäksi esitin tarvittaessa lisäkysymyksiä saadakseni varmuuden nuorten vastauk-

sista. Puusan (2020a, s. 112–113) mukaan teemahaastattelut muotoutuvatkin tilanteen mukaan ja välillä tutkijalta edellytetään aktiivista suorien kysymysten esittämistä. Haastattelukysymykset ovat tämän tutkielman liitteenä.

Onnistunut teemahaastattelu vaatii, että tutkija ja haastateltava ymmärtävät käytettävän käsitteistön samalla tavalla ja teema on molemmille tuttu (Puusa, 2020a, s. 113). Tutkimuksen aihepiiri ja sen käsitteistö ovat minulle arkea sisäkorvaistutetta käyttävien lasten äitinä ja toisaalta teoreettista viitekehystä tehdessäni olin syventynyt aiheeseen myös tieteellisestä näkökulmasta. Nuorille kuulumma ja istutteen ovat osa omaa elämää, joten haastattelussa olimme molemmille tutun aihepiirin äärellä. Osan käsitteistä (kuten vertainen tai identiteetti) avasin nuorille kysymyksen esittämisen yhteydessä, jotta varmistin vastauksen liittyvän teemaan. Osa haastateltavista toivoi mahdollisuutta nähdä kysymykset etukäteen. Tästä syystä kysymysrunko lähetettiin sähköpostilla kaikille etukäteen. Haastattelut olivat kestoltaan 20–35 minuuttia riippuen nuoren vastausten pituudesta. Yhteensä litteroitavaa haastatteluaineistoa kertyi kaksi tuntia ja 35 minuuttia.

Haastatteluja oli kuusi. Vaikka määrä ei ole kovin suuri, havaitsin aineistossa osittaisia kylläntymisen merkkejä. Kylläntymisessä haastattelut alkavat toistamaan itseään, eikä uusia asioita enää ilmene (Eskola & Vastamäki, 2015, s. 41; Hennink ym., 2020, s. 108). Toisaalta laadullisessa tutkimuksessa tutkittavien määrä ei ole ratkaisevaa, vaan tutkijan kyky tulkita valittuja tapauksia ja tehdä niistä käsitteellistä yleistystä (Puusa & Juuti, 2020b, ss. 84–85).

2.4 Aineiston analyysi

Aineiston analysointiin käytin teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysin tarkoitus on luoda selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä järjestämällä aineisto tiiviiseen muotoon kadottamatta sen sisältämää informaatiota (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 90). Sisällönanalyysissä monipuolinen aineistoon perehtyminen on tärkeää (Ravitch & Carl, 2021, s. 254).

Aineistoon perehtymisen aloitin litteroimalla aineiston. Sisällönanalyysiin sopii sanatarkka litterointitapaa (Ruusuvuori & Nikander, 2017), jossa kiinnostus

kohdistuu sanottuun, ei sanomistapaan (Hennink ym., 2020, s. 213). Litteroinnissa kirjasin haastateltavan vastaukset sanatarkasti, mukaan lukien täytesanat. Haastattelijana esittämäni kysymykset litteroin myös, mutta ilman kysymyksen merkitykseen liittymättömiä ilmauksia ja täytesanoja. Tutkimuksen kannalta en nähnyt merkitykselliseksi litteroida haastattelua yksityiskohtaisemmin, sillä tutkimukseni ei ollut tarkoitus selvittää vuorovaikutusta. Ruusuvuori (2017, s. 424–425) on todennut, että jos tutkimuksessa kiinnostus kohdistuu asiiasältöihin, ei keskusteluanalyttinen litterointitapa ole tarpeen. Tämän vaiheen luotettavuutta lisäksi kuuntelemalla haastattelut useampaan kertaan samalla varmistuen litteroinnin oikeellisuudesta. Litteroitua aineistoa kertyi 49,5 sivua (kirjasin Arial, fontti 12 ja riviväli 1,5).

Litterointivaiheessa muutin haastateltavien nimet tunnistekoodiksi (H1 = haastateltava yksi ja H2 = haastateltava kaksi) eli pseudonymisoin aineiston. Pseudonymisointi suojaa tutkittavan anonymiteettiä, mutta haastattelun lähde on vielä jäljitettävissä (Brown, 2019, s. 89–90). Näitä koodeja kuljetin analysoinnin alkuvaiheissa mukana, tällä varmistin kaikkien haastateltujen vastausten huomioinnin analyysissä. Haastateltavien vastausten tasapuolisen huomioimisen varmistaminen on analysoinnissa tärkeää (Opie & Fallin, 2019, s. 217). Litteroidusta aineistosta siirsin kaikki alkuperäiset ilmaukset tutkimuskysymysten mukaan jaoteltuna Excel-tauluktoon. Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 142) toteavat taulukkomuodon olevan sisällönanalyysille tyypillistä.

Teoriaohjaavan, kuten aineistolähtöisenkin, sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa aineisto pelkistetään eli redusoidaan (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 123 ja 133). Alkuperäisten ilmausten taulukosta muodostin pelkistettyjä ilmauksia ja siirsin ilmaukset toiseen Excel-tauluktoon haastattelun teemojen mukaisesti. Eskolan ja Vastamäen (2015, s. 43) mukaan yksi tapa lähteä tekemään sisällönanalyysiä on jaotella vastauksia temahaastattelun mukaisesti.

Tämän taulukoinnin jälkeen aloin tarkastella pelkistettyjä ilmauksia ja etsiä vastauksista toisteisuutta, mutta myös erilaisuutta. Aineistosta on tärkeää löytää tutkimuksen kannalta oleelliset, toistuvat ja tutkittavilta nousevat asiat (Hennink

ym., 2020, s. 224). Puusan (2020b, s. 152) mukaan sisällön analyysille tunnusomaista on pyrkiä löytämään samankaltaisuuksia, erilaisuuksia tai säännönmukaisuuksia. Tätä vaihetta sisällönanalyysissä kutsutaan aineiston klusteroinniksi eli pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään ja niistä muodostetaan alaluokkia (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 124–125). Yksi alaluokka muodostetaan samaa tarkoittavista tai samankaltaisista ilmaisuista (Puusa, 2020b, s. 153). Yhdistelemällä ja ryhmittelemällä pelkistettyjä ilmauksia muodostin useita alaluokkia nimeten ne luokkaa kuvaavalla käsitteellä (taulukko 1.).

Taulukko 1.

Esimerkki analyysin etenemisestä alkuperäisistä ilmauksista alaluokkiin

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Sitte kans nois uusissa laitteissa, kun niissä saa Bluetooth-yhteyden, niin se on tosi kiva, että pystyn kuuntelemaan kaikki puhelut ja pystyn kuuntelemaan musiikkia niinku suoraan niistä.	Uusien istutteiden langaton yhdistyminen puhelimeen	Langaton yhdistettävyys
Mul on istute ja sit voin valita et käytänkö mä sitä vai en. Niin sehän on tosi hyvä asia, että niinku et mä pystyn nukkuun tai käymään suihkussa tai sillee, että mun ei niinku tarvii kuulla mitään, jos mä en halua, mut mä pystyn kuulemaan.	Mahdollisuus valita missä tilanteissa käyttää istutetta ja missä ei	Käyttämisen valinnanmahdollisuus
Niin, on ne positiivinen asia, käytän tota ihan koko aika, kun vaan mahdollista. Nukkuessa se on vaan latauksessa tossa noin vieressä. Mut kyl sitte käytetään sitä joka kerta.	Istutteiden kokeminen positiivisena asiana, jatkuva käyttäminen, nukkuessa vieressä	Istutteiden tärkeys

Klusterointia jatkoin ryhmittelemällä alaluokista kokonaisuuksia, jotka muodostivat yhteensä 16 yläluokkaa. Jokaisen yläluokan nimesin kokonaisuutta kuvaavalla termillä.

Viimeisenä sisällönanalyysissä tehdään abstrahointi eli käsitteellistäminen, jolloin teoriaohjaavassa analyysissä käsitteet johdetaan teoriasta (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 125–126 ja 133). Abstrahoinnissa muodostin yläluokista seitsemän pääluokkaa. Osan pääluokista nimesin teoreettisesta viitekehystä tutuilla käsitteillä. Osan pääluokista taas nimesin itse luokkaa kuvaavalla termillä, sillä niihin ei teoreettisesta viitekehystä löytynyt suoraan vastinetta. Pääluokista muodostui kaksi yhdistävää luokkaa. Taulukossa 2 esitetään esimerkki analyysin kulusta alaluokkien luomisesta yläluokiksi ja abstrahoinnin eteneminen aina yhdistävään luokkaan asti.

Taulukko 2.

Esimerkki analyysin kulusta alaluokista yhdistävään luokkaan tutkimuskysymyksessä 2

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
Istutteen toimivuus	Istutteen mahdollistajana	Suhtautuminen istutteen ja kuulovammaan	Elämänlaatu
Tyytyväisyys istutteen			
Istutteen tärkeys			
Käyttämisen valinnanmahdollisuus			
Mahdollisuus hiljaisuuteen			
Langaton yhdistettävyyden puheli-			
meen	Kuulovamman hyväksyminen		
Ei vaikuta mitenkään			
Neutraali suhtautuminen			
Hyväksyminen			
Asia, jota ei voi muuttaa			
Perusasia	Haasteet		
Kun ei kuule kunnolla			
Pitää pyytää toistamaan			
Laiterikko			
Lisäosien käyttö			
Latauksesta ja varaosista huolehtiminen			
Kuuntelutehtävät koulussa haasteellisia			

Neljä pääluokkaa (kielet, kuurouden määrittely, samanlaisuuden kokemus ja tavallinen nuori) muodostivat yhden yhdistävän luokan (identiteetti). Kolme pääluokkaa (mielekäs arki, suhtautuminen istutteisiin ja kuulovammaan sekä positiivinen asenne elämään) muodostivat toisen yhdistävän luokan (elämänlaatu). Yhdistävät luokat vastaavat kumpikin yhtä tutkimuskysymystä ja ovat vahvasti yhteydessä teoreettiseen viitekehykseeni.

Aineiston analyysiä tehdessäni palasin aina uudelleen tarkastelemaan tekemiäni ratkaisuja analyysin eri vaiheissa. Tätä kutsutaan hermeneuttiseksi kehäksi, jolloin tutkija analyysin tekemisen yhteydessä kriittisesti reflektoi tulkintojaan, jotta hän vapautuisi oman perspektiivin minäkeskeisyydestä (Laine, 2018, s. 37–38) ja lähestyisi perusteltua tulkintaa (Puusa & Juuti, 2020c, s. 73–74). Tutkimuksessani erityisen tärkeää avoin asenne ja tulkintojen kriittinen tarkastelu oli siksi, että sisäkorvaistute aiheena on itselleni läheinen ja merkityksellinen.

2.5 Eettiset ratkaisut

Tutkimuksessani noudatin tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) määrittelemää hyvää tieteellistä käytäntöä ja hyvää tutkimusetiikkaa. Hyvään tutkimuseetiikkaan kuuluvat tutkittavan suostumus, vapaaehtoisuus, tutkimushaittojen minimointi, anonymisuus ja luottamuksellisuus (Hennink ym., 2020, s. 71; TENK, 2019). Jyväskylän yliopiston määrittelemät tutkimuksen tiedotteen, tietosuojailmoituksen, osallistumissuostumuksen sekä selkokielen tiedotteen lähetin ennen haastattelujen aloittamista pro gradu -tutkielmani ohjaajalle hyväksyttäväksi. Tutkittavien vanhemmille sekä nuorille lähetin sähköpostitse etukäteen tiedotteen, tietosuojailmoituksen, osallistumissuostumuksen, selkokielen tiedotteen sekä haastattelukysymykset. Tutkittavia tulee informoida tutkimuksesta sekä henkilötietojen käsittelystä riittävän selkeästi (Hennink ym., 2020, s. 79; Ranta & Kuula-Luumi, 2017) ja alaikäiselle tulee tutkimuksesta kertoa hänelle ymmärrettävällä tavalla (TENK, 2019). Tästä syystä pyysin nuoria tutustumaan selkokielen tiedotteeseen, jossa kerrottiin arkikielellä tutkimuksesta, tietosuojasta sekä suostumuksesta tutkittavaksi.

Tutkittavien vanhempia sekä tutkittavia pyysin palauttamaan selkokielen tiedotteen suostumuslomakkeen allekirjoitettuna ennen haastattelua. Suostumukseksi

hyväksyin myös sähköpostivastauksen molemmilta. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2019) ohjeen mukaan alle 15-vuotiaan tutkimukseen osallistumisesta päättää huoltaja ja alaikäisen 15 vuotta täyttäneen huoltajaa tiedotetaan tutkimuksesta.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2019) mukaan henkilötietojen käsittelyssä ja säilytyksessä on käytettävä huolellisuutta. Henkilötietoja sisältävät tutkimussuostumusten asiakirjat säilytän turvallisessa paikassa kotonani puoli vuotta pro gradu -tutkielmani valmistumisesta, jonka jälkeen hävitän ne Jyväskylän yliopiston tietoturvaohjeiden mukaisesti. Tutkimusaineiston tietosuojan osalta tutkijan on noudatettava lainsäädäntöä ja oman organisaation ohjeita (TENK, 2019). Tutkimuksen toteuttamisessa ja aineiston säilyttämisessä olen käyttänyt Jyväskylän yliopiston tietosuojaoheita. Olen tehnyt tutkimuksestani aineistohallintasuunnitelman. Aineistohallintasuunnitelmassa määritellään, miten aineisto kerätään, käsitellään ja säilytetään (Ranta & Kuula-Luumi, 2017).

Haastattelu toteutettiin joko haastateltavan kotona, hänen omassa huoneessaan tai Jyväskylän yliopiston Zoomin kautta. Haastattelua tehtäessä huolehdin, myös etäyhteyden osalta, ettei haastattelua kuule kukaan muu. Tutkittavan anonymiteetin turvaamista on huolehdittava koko tutkimuksen ajan (TENK, 2019). Haastattelun tallensin Jyväskylän yliopistosta lainaamalleni digitaaliselle tallentimelle. Haastattelua en videoinut, enkä tallentanut Zoom-kokousta. Äänitallenteen siirsin suojattua yhteyttä (Cisco AnyConnect) käyttäen Jyväskylän yliopiston tietoturvaliselle U-asemalle. Tutkittavan taustatiedot, kuten istutteiden leikkausikä/iät, äidinkielen, puheterapian saamisen sekä yhteystiedot, kirjasin vain paperisiin muistiinpanoihin, joita säilytin turvallisessa paikassa kotona. Aineiston ja henkilötietojen tietoturvaliseen käsittelyyn ja säilyttämiseen sekä niiden riskeihin paneutuminen on tärkeää (Brown, 2019, s. 89–90; TENK, 2019).

Yhtenä tapana turvata tutkittavien anonymiteetti on muuttaa eli pseudonymisoida aineistosta henkilö- ja tunnistetiedot (Ranta & Kuula-Luumi, 2017). Pseudonymisoin aineistoni litterointivaiheessa, jolloin muutin tai poistin aineistosta henkilötietojen lisäksi sellaisen yksilöidyn tiedon, josta tutkittavan voisi tunnistaa (esim. läheisten tai koulun nimi). Pseudonymisoidun aineiston koodiavai-

men säilytin paperisena turvallisesti kotona. Aineistoa ei käytetä muihin tarkoituksiin ja aineiston koodiavaimineen hävitän Jyväskylän yliopiston tietoturvaohjeiden mukaisesti pro gradun -tutkielmani valmistuttua.

Tutkimusryhmän kriteerit täyttäviä sisäkorvaistutetta käyttäviä nuoria on Suomessa vain joitakin kymmeniä. Eri yhdistysten vertaistoiminnan vuoksi eri puolella Suomea asuvat sisäkorvaistutetta käyttävät lapset, nuoret ja heidän vanhempansa tuntevat toisiaan. Tästä syystä kiinnitin erityistä huomiota tutkittavien anonymiteettiin, joten kaikkea nuorten kertomaa yksityiskohtaista tietoa ei ole mahdollista julkaista tutkimuksessa vaarantamatta anonymiteettiä. Anonymiteetin turvaamiseksi pro gradu -työssäni ei myöskään ole taulukkomuodossa tutkittavien taustatietoja (kuten ikä, sukupuoli, istutteiden leikkausikä), sillä nämä tietoyhdistelmät voisivat vaarantaa anonymiteetin. Henninkin ym. (2020, s. 83) mukaan tunnistettavuuden poistamiseen ei aina riitä pelkästään henkilötietojen poistaminen. Olen omien lapsieni kautta myös itse osallistunut erilaisiin järjestöjen tapahtumiin, jonka vuoksi tunsin osan tutkittavista nuorista entuudestaan. Painotin nuorille, että mitään tutkimuksessa kerrottua en voi kertoa eteenpäin. Koin asian esille tuonin tärkeäksi luottamuksen syntymisen kannalta.

Brownin (2019, s. 86) mukaan tutkijan oma tausta ja kokemukset voivat vaikuttaa tutkimukseen ja sen kulkuun, siksi onkin tärkeää tunnistaa mahdolliset omat ennakkosenteet ja varmistaa jatkuva reflektointi läpi koko tutkimuksen. Aiheen läheisyyden vuoksi refleksiivisyys onkin ollut kaikissa tutkimuksen vaiheissa hyvin tärkeää.

Yksi osa tutkimuksen eettisyyttä on sen luotettavuus, ja eettisyyteen liittyvät monet seikat tutkimuksen aiheesta aina raportoitiin saakka (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 147–150). Tässä tutkimuksessa olen noudattanut myös näitä etikan näkökulmia, sillä olen suunnitellut tämän tutkimukseni huolella, perustellut sen tarpeellisuuden, käyttänyt tutkimuksen kannalta asianmukaisia ja luotettavia lähteitä, perustellut tutkimuksessa tekemäni ratkaisut ja raportoinut tutkimuksen huolellisesti. Tarkemmin olen eritellyt tutkimuksen luotettavuutta luvussa 4.3.

3 TULOKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mistä asioista tämän päivän sisäkorvais-tutetta käyttävät nuoret kokevat identiteettinsä rakentuvan ja millaisilla termeillä he sitä kuvaavat. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin millaisena sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kuvaavat elämänlaatuaan. Kaikki tutkimukseen osallistuneet kuusi nuorta käyttivät kahta sisäkorvaistutetta, josta vähintään toinen oli leikattu viimeistään kaksivuotiaana. Neljä nuorista käytti istutteita koko valveillaoloajan, aina heräämisestä nukkumaan menoon asti. Kaksi kertoi käyttävänsä istutteita koko päivän nukkumaanmenoon asti, mutta laittavansa ne paikoilleen aamuisin yleensä vasta aamutoimien jälkeen lähtiessään kotoa.

Viisi nuorista oli käynyt koko tähänastisen peruskoulunsa yleisopetuksessa lähikoulussa. Yksi nuorista oli käynyt erityiskoulussa ensimmäiset alakoulun luokat ja muuten lähikoulussa. Nuoret eivät osanneet sanoa, onko heillä jokin tietty tuntu koulussa.

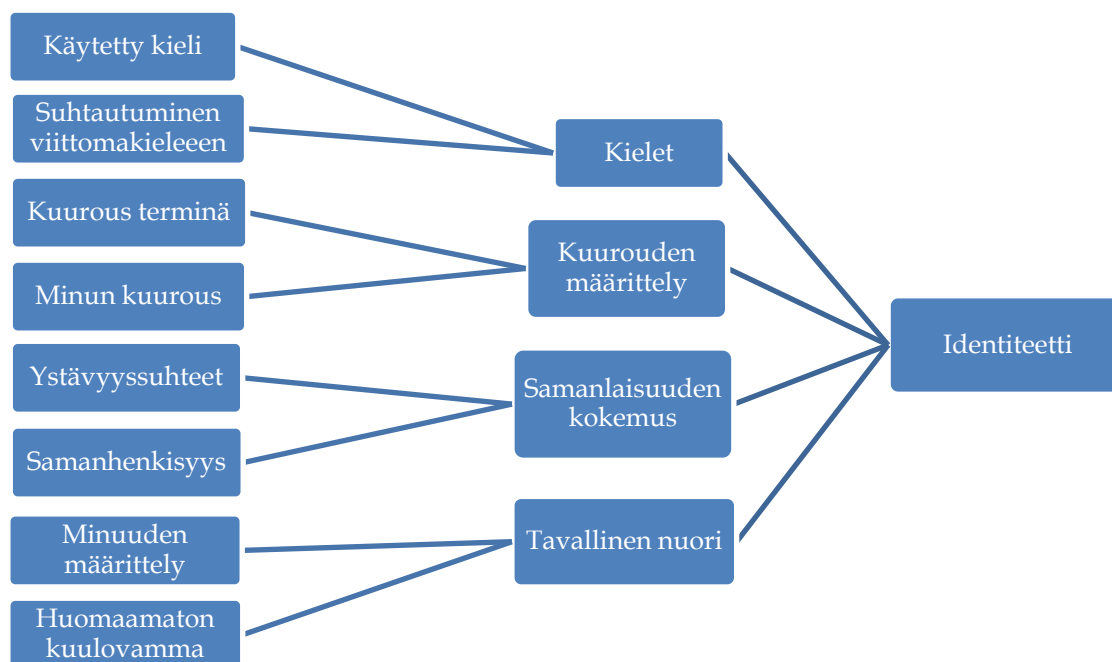
Kaikki haastattelut tehtiin puhutulla suomen kielellä. Havaintoni perusteella kaikki nuoret puhuivat sujuvaa, hyvää ja monipuolista suomen kieltä. Joitakin äännevirheitä lukuun ottamatta puhe ja keskustelu soljui kuten ikätasolla saattoi odottaa. Nuorten kielenkäyttötaidot näyttäytyivät myös hyvinä, he käyttivät huumoria, kielikuvia ja osasivat mukauttaa kielenkäyttönsä tilanteeseen sopivaksi. Kielen tason määrittely perustui pelkästään havainnointiin haastatteluaineistosta. Kielellisen tason kartoitukset eivät kuuluneet tutkimukseen.

3.1 Identiteetti rakentumassa

Tämän tutkimuksen perusteella sisäkorvaistutetta käyttävien nuorten tämänhetkinen identiteetti rakentui neljästä palasesta: kielet, kuurouden määrittely, samanlaisuuden kokemus, tavallinen nuori (kuvio 1.)

Kuvio 1.

Nuorten identiteetin rakentuminen

Kielet. Kaikkien tutkimukseen osallistuneiden nuorten pääasiallisesti käyttämä kieli oli puhuttu suomen kieli. Nuoret nimesivät käyttämikseen kielikseen englannin ja muita vieraita kieliä, pari oma-aloitteisesti myös viittomakielen. Kaikki nuoret olivat jossain määrin tutustuneet viittomiin tai viittomakieleen, joidenkin kottona myös viittotiin. Muutamat nuoret kohtasivat viittomakielisiä harrastusten ja järjestöjen tapahtumissa. Nuorten viittomisen taito vaihteli suuresti, yksi osasi vain sormittaa oman nimensä, pari osasi yksittäisiä viittomia. Loput kolme osasivat käyttää viittomakieltä, mutta yksi heistä kertoi viittomakielen taidon olevan kuitenkin käytön vähyyden vuoksi ruosteessa.

Nuorten suhtautuminen viittomakieleen vaihteli. Kolmelle nuorelle viittomat tai viittomakieli ei ollut millään tavalla merkityksellinen. He eivät kokeneet asian koskettavan itseään tai tarvitsevansa viittomataittoa. Yksi nuorista koki viittomakielentaidon olevan hyvä lisä, mutta toi kuitenkin esille muiden kielten olevan tärkeämpiä. Loput kaksi kokivat viittomakielen taidon olevan tarpeellinen ja kätevä. Kolme viittomakieltä osaavaa nuorta koki viittomakielen osaamisen helpottavan elämää erityisesti tilanteissa, joissa istutteita ei voi käyttää tai kuunteleminen on haastavaa.

Ei oo tarvetta käyttää (*viittomakieltä*). (H1)

Mä oon tyytyväinen et mulla on se taito (*viittomakieli*), mut ei sitä tuu kuitenkaan kauheesti käytetty. (H4)

Se (*viittomakieli*) on tosi kätevää ja oon ite sitä mieltä, että sitä vois koulussakin opettaa muillekin kuin kuuroille, siitä voi olla tosi paljon hyötyä. (H2)

Nuoret toivat esiin puhutun kielen merkityksen omassa elämässään. Toisaalta neljä nuorista oli kiinnostunut lisäämään omaa viittomakielen taitoaan. He toivat myös esille toiveen viittomakielen käytön yleistymisestä, joka helpottaisi kielen käyttämistä laajemmalti.

Kuurouden määrittely. Nuoret määrittelivät kuurouden yleisesti terminä tarkoittavan kuulon tasoa tai kuulon puuttumista. Määritelmä oli fysiologinen, eikä sillä juurikaan nähty olevan tekemistä kielen tai kulttuurin kanssa.

No mun mielestä siihen liittyy vaan ihan se ihmisen kyky kuulla tai no itseasiassa ihmisen kyky olla kuulematta. (H3)

Mä mietin tarkalleen sanaa kuurous, niin se on mun mielestä lääketieteellinen määritelmä, et kuin paljon kuulee. (H6)

Nuoret määrittelivät itse olevansa kuuroja. He eivät nähneet tarvetta luoda sisäkorvaistutetta käyttävälle kuulovammaiselle uutta termiä ja määritelmää. Toisaalta jokainen heistä kuitenkin liitti kuurouden määritelmään itsensä kohdalle jonkinlaisen lisämääreen selventävään asiaa.

Mä oon syntyny kuurona. Et mulla on sisäkorvaistutteen, jotka auttaa mua kuulemaan. Et sillä ite menisin. (H1)

Mä en kuule mitään, niin mä laittasin, et mä oon kuuro. (H2)

Melkein kuuro. (H3)

Mä olen kuuro, mutta mä samalla kuulen. (H4)

Puolikuuro, et mä kuulen, mutta sitten en kuitenkaan kuule. (H5)

Kyllä kuuleva kuuro on mun mielestä ihan hyvä. (H6)

Nuoret pohtivat olevansa erilaisten määritelmien välissä; kuuroja, mutta kuitenkin kuulevia. Vaikka heillä kaikilla oli kokemusta muista kuulovammaisista erilaisten vertaistapahtumien kautta ja osalla oli kuulovammaisia kavereita, he kokivat kuulevien yhteisön merkityksellisimmäksi.

Samanlaisuuden kokemus. Nuorille tärkeitä asioita olivat ystävyysuhteet ja samanhenkisyys. Vertaiseksi koettiin se henkilö tai porukka, jonka kanssa vietettiin aikaa ja joiden kanssa jaettiin samanlaiset mielenkiinnonkohteet. Joillekin merkityksellinen vertainen oli paras ystävä, toisille peliporukka ja toisille koulu- luokan kaveriporukka. Puolella haastateltavista oli myös kuulovammaisia kavereita, mutta silloinkaan ei samaistumisessa ollut merkitystä kuulovammalla tai kuuroudella. Vaan tärkeimpänä asiana oli kavereiden samanhenkisyys ja kokemus siitä, että tulee hyväksytyksi omana itsenään. Samaistumisen kohteena nähtiin oma elinympäristö ja siinä olevat puhekieliset vertaiset.

Voisin solahtaa mihin tahansa ryhmään, mut [...] no siis, en oo semmonen massan mukana menijä. (H6)

No siis kyllä mä ensimmäisenä varmaan just ne kaverit sillee ja kyllä niitten kanssa sujuu asiat niin hyvin. (H2)

No kyl mä enemmän kallistun tähän ihan kuulevaan maailmaan. (H4)

Kaikki nuoret olivat osallistuneet kuulovammaisten tai viittomakielisten harrastusryhmiin tai tapaamisiin erilaisten järjestöjen kautta ja saaneet sitä kautta kokemuksia toisista kuulovammaisista. Kuulovammajärjestöjen tapahtumien parhaaksi anniksi nuoret kertoivat muiden kuulovammaisten tapaamisen ja erityisesti hauskan tekemisen. Mutta varsinaisina samaistumisen kohteina nämä tapahtumat ja vertaiskokemukset eivät kuitenkaan näyttäytyneet.

Tavallinen nuori. Nuoret tunsivat olevansa ihan samanlaisia kuin muutkin ikäisensä. Nuoret kokivat kuulovamman olevan osa heitä itseään, mutta he eivät määritelleet itseänsä kuulovamman tai istutteiden käyttämisen kautta. Sen sijaan minuutta määrittivät aivan muut seikat, kuten luonteenpiirteet tai mielenkiinnonkohteet.

No siis, ehkä mua määrittelee kuitenkin enemmän se minkälainen mä oon niin kuin ihmisenä ja silleen ku tämmöset muut asiat. (H2)

En koe itteeni ihan vaan sen takia erilaisiksi muista ihmisistä. (H3)

En mä oikein tiää, ei tää mun kuulovamma sitä ainakaan oikein määrittele. (H6)

Nuoret toivat esiin kuulovamman tai sisäkorvaistutteidensa olevan asia, joita ei aina muista mainita. Kuulovamma ei tule automaattisesti ilmi uusia ihmisiä kohdatessa tai sitä ei kaikista nuorista pysty ulkoisesti päättelemään. Kokemus samanlaisuudesta näkyi myös kuulemisessa. Puolet nuorista koki kuulevansa normaalisti eli yhtä hyvin kuin ikätoveritkin. Samalla he kokivat kuulovamman olevan huomattavan asia. Toisaalta toinen puoli nuorista kertoi kuulemisessa olevan joskus haasteita, mutta samalla totesivat kavereiden ja ympäristön suhtautuvan kuulemisen haasteeseen niin hyvin, ettei erilaisuuden kokemusta ilmennyt.

Mulla kuitenkin on sen verran pitkä tukka, niin ei välttämättä ihmiset ees huomaa niitä. (Harrastuksessa) vieraan porukan kanssa ja ai niin joo mä oon muuten kuuro, et ku otan nämä laitteet pois ja meen nukkuun, niin mä en kuule yhtään mitää. (H2)

Et mä kuulen ihan niin kuin normaalit ihmiset. (H4)

No mä koen, että mä oon ihan hyvin kuuleva ja tälle, mutta kyllä välillä pitää mulle toistaa pari kertaa, en oikein keskity siihen puheeseen (H5)

Haastattelutilanteessa nuoria pyydettiin esittelemään itsensä tuntemattomalle ihmiselle. Tässä tilanteessa nuoret toivat itsestään esiin perustietojen lisäksi harrastuksiaan tai luonteenpiirteitään. Vain kaksi nuorista mainitsi tässä kohtaa kuulovammastaan ja istutteisistaan.

No (oma nimi) olen xx -vuotias poika (kotipaikkakunta) ja mä tykkään pelata koripalloa. (H5)

No, mä kertoisin, että olen ihan perus xx -vuotias poika, ahkeraa koulunkäyntiä ja harrastuksia jalkapalloa ja kuulovamma löytyy ja ei sen erikoisempaa. (H4)

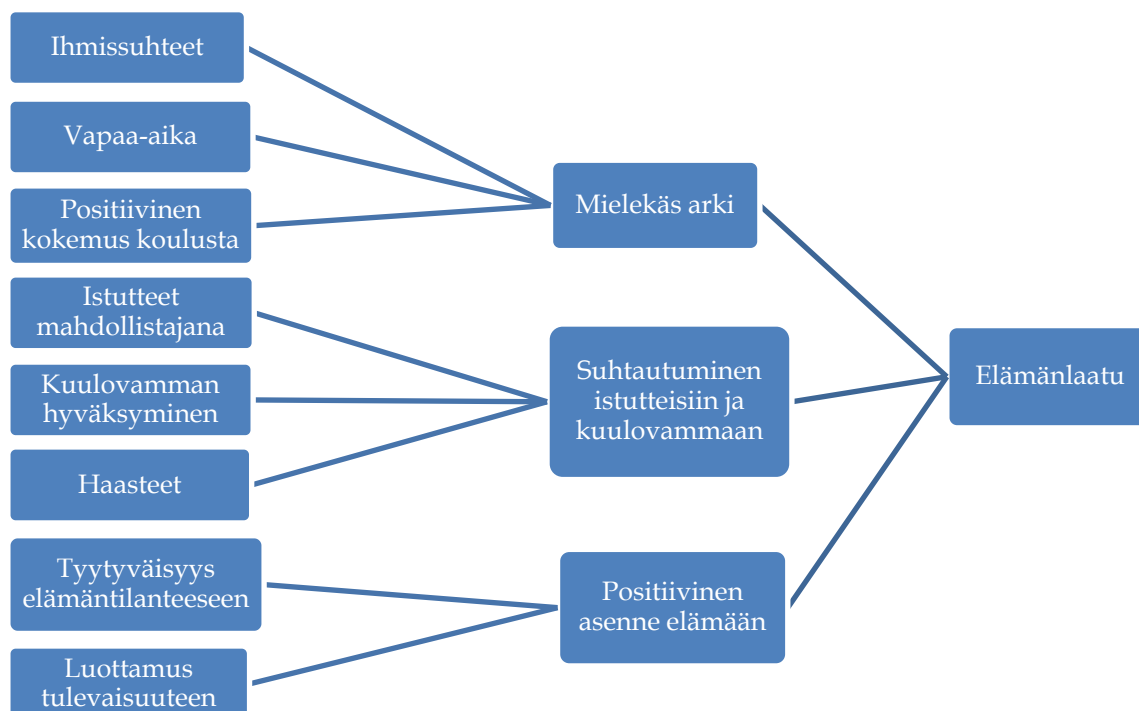
Nuorten kokemus ikätovereiden joukkoon sulautumisesta nousi esille monella tapaa. Se oli kokemusta samanlaisuudesta toisten kanssa, porukkaan kuulumisen tunnetta tai sitä, etteivät nuoret, osalla hyvinkin näkyvistä, istutteisista huolimatta kokeneet olevansa erilaisia.

3.2 Nuorten kokemus elämänlaadustaan

Tutkimukseen osallistuneet nuoret toivat tämänhetkisen elämäntilanteensa kokonaisuudessaan esiin positiivisessa valossa. Tämän tutkimuksen tuloksissa nuorten elämänlaatu koostui kolmesta osasta: mielekäs arki, suhtautuminen istutteisiin ja kuulovammaan sekä positiivinen asenne elämään (kuvio 2.).

Kuvio 2

Nuorten kokemus elämänlaadusta

Mielekäs arki. Kaikilla nuorilla oli elämässään hyviä ihmissuhteita. Nuoret kertoivat kavereiden olevan tärkeä osa elämää. He kuvasivat kavereitaan positiivisesti ja kokivat kavereita olevan riittävästi. Oma perhe mainittiin myös osana hyvää elämäntilannetta. Nuoret arvostivat vapaa-aikaa. Heille tärkeintä vapaa-ajassa oli kavereiden kanssa oleminen ja oma aika, jonka saattoi käyttää haluamallaan tavalla. Kaikilla nuorilla oli säännöllisiä harrastuksia. Suosituimpia harrastuksia olivat erilaiset joukkue- ja yksilölajit urheiluseuroissa, partio, tietokoneella pelaaminen yksin tai yhteisön kanssa sekä piirtäminen.

Mulla on kotona asiat hyvin ja kavereitten kanssa asiat hyvin ja muuta (H6)

(*Vapaa-aikana*) se et mä saan tehdä niit asioita mitä mä tykkään (H2)

Nuoret suhtautuivat kouluun myönteisesti. Merkityksellisinä asioina koulussa koettiin olevan kaverit, uuden oppiminen, mielekäs tekeminen ja pystyvyyden tunne. Kaverit, heidän näkemisensä ja ajan viettäminen koulussa kavereiden kanssa oli tärkein osa nuorten positiivista kokemusta koulusta. Nuoret kokivat kuuluvansa ryhmään tai luokkaan, eikä syrjäytymisen kokemuksia noussut esille. Nuoret kokivat koulun oppimisympäristön pääsääntöisesti hyväksi. Muutama nuorista nimesi parannettavia asioita, kuten huonon kuuntelu ympäristön. Nuoret kokivat pärjäävänsä koulussa hyvin, vaikkakin muutama kertoi joistakin haasteista mm. kuulemisen, oppimisen tai keskittymisen suhteen. Nuoret kuitenkin kokivat saaneensa koulusta riittävästi tukea näihin haasteisiin.

Kun oppii uusia asioita ja sitten myöskin, et näkee niitä kavereita. (H4)

No siis esimerkiksi kokeissa kuuntelutehtävät, meidän koulussa on ylipäänsä aika huonot laitteet, että monet muutkin on valittanut niitä. (H2)

No ehkä vähän se keskittyminen tunneilla. välillä menee vähän höpöttelyks siellä. [...] No kyllä mua vähän tuetaan siellä. (H5)

Suhtautuminen istutteisiin ja kuulovammaan. Tutkimuksen perusteella istutteen näyttäytyivät mahdollistajina. Laitteet koettiin tärkeänä ja positiivisena asiana, joihin suhtautuminen oli kuitenkin hyvin arkipäiväistä. Toisaalta istutteissa nähtiin sellaisia hyviä puolia, joista normaalikuuloinen ei voi nauttia, kuten istutteen poistaessa syntyvä täydellinen oma rauha. Nuoret olivat tyytyväisiä laitteiden toimintaan ja niiden mahdollistamaan kuulemiseen. He osasivat myös nauttia uusista istuteteknologian suomista etuuksista, kuten langattomasta yhdistämisestä puhelimeen. Tuloksissa ei näkynyt, että nuoret olisivat peitelleet tai hävenneet kuulovammaa tai istutteitaan.

Kun nää laitteet kuitenkin toimii ihan hyvin niin, niin ei siinä mikään. (H2)

Et pidän nää (*istutteen*) mieluusti ja en vaihtaiskaan. (H5)

Jos ärsyttää niin pystyy heittää pois ja ei tarvii kuunnella yhtään ketään. (H1)

Nois uusissa laitteissa, kun niissä saa Bluetooth -yhteyden, niin se on tosi kiva, että pystyn kuuntelemaan kaikki puhelut ja pystyn kuuntelemaan musiikkia niinku suoraan niistä. (H2)

Nuoret olivat pohtineet omaa kuulovammaansa ja kokivat sen olevan tosiasia, jota ei voi muuttaa. Siltikään puhe kuulovammasta ei ollut negatiivista, vaan hyvin neutraalia. Jotkut nuorista toivat esiin, ettei kuulovamma vaikuta heidän elämänsä juuri millään tavalla. Nuorten haaveissa ja toiveissa ei kuulovamman ”pois toivomista” ilmentynyt lainkaan.

(Kuulovamma) ei vaikuta oikeestaan yhtään. Tää on nyt tämmönen juttu ja sillä mennään. (H1)

No mitäs siitä, se on vähän niinku on siinä. Siitä ei pääse oikein mitenkään eroon. (H2)

No mä oon hyväksynyt sen, et mä oon kuulovammainen ja sen kanssa on pakko elää. (H4)

Toisaalta kuulovammaisuuteen ja istutteiden käyttämiseen liittyi myös haasteita. Ne olivat hyvin käytännönläheisiä, arkielämään liittyviä asioita ja nuoret toivat ne esiin varsin realistisesti. Haasteina nähtiin istutteiden tekniikkaan liittyviä asioita, kuten istutteiden huoltamisesta huolehtimista tai lisätarvikkeiden käyttämisestä syntyvää vaivaa. Ikävänä asiana koettiin myös se, että istutteet saattoivat toisinaan mennä epäkuntoon tai niiden vuoksi ei voi tehdä kaikkea samaa kuin ikätoverit. Jotkut nuorista kertoivat haasteista myös kuulemisen suhteen. Tämä haaste ilmeni niin, ettei kaikkialla kuule kunnolla tai joutui pyytämään toisia toistamaan asian.

No siis pitää osata huomioida jotain asioita [...] no siis se että ne laitteet on latauksessa ja sitte että ku jotain varaosia on ja ne on jossain saatavilla ja sillee et jos jotain menee rikki. (H2)

Ei voi tehdä ihan kaikkia asioita mitä muut kaverit voi tehdä, no vaikka käydä uimassa silleen, ettei tarviis laittaa mitään kaikkia lisäosia, mutta ei sillä loppujen lopuksi hirveesti oo vaikutusta. (H5)

No kyllä se välillä ärsyttää, että en ihan niin hyvin kuule kuin muut. [...] Mietin ihan tämmösenä niinku hard-core partiomietteenä, ettei tässä lähetä mitään Grönlantia ylittää kävellen kun *(laitteet sammuu)*. (H6)

Tutkimuksesta nuoret eivät kuitenkaan kuvanneet kuormittuneisuutta kuulemisesta tai ryhmässä olemisesta. He eivät myöskään tuoneet esiin, että kuulovamman tuomat haasteet olisivat aiheuttaneet ulkopuolisuuden tunnetta tai vaikeuttaneet arkea erityisen paljon.

Positiivinen asenne elämään. Nuoret korostivat tyytyväisyytensä tämänhetkiseen elämäntilanteeseen. Nuoret toivat esiin tyytyväisyyttään omaan perheeseen, terveyteen, kavereihin, koulunkäyntiin ja vapaa-ajanviettoon. Suurimmalla

osalla omasta elämäntilanteesta ei löytynyt parannettavaa. Muutama löysi parannettavaa, mutta ne asiat eivät liittyneet kuulovammaan tai istutteisiin millään tavalla.

Menee hyvin ja on kavereita ja on kivaa tekemistä ja perheessä sujuu asiat ja sillee. (H2)

Aika lailla kaikki on suhtkoht hyvin, että tota sillee ei oo mitään. (H3)

Tää on kyllä ihan perusarkee, ei sen kummempaa, ihan hyvin menee. (H5)

Nuorilla oli myös vahva luottamus tulevaisuuteensa. He suhtautuivat tulevaisuuteensa positiivisesti, vaikkei pitkällisiä tulevaisuuden suunnitelmia ollut vielä kenelläkään. Nuoret ymmärsivät oman roolinsa tulevaisuutensa rakentajina. Erityisesti he nimesivät riittävän hyvän koulumenestyksen edellytyksenä hyvälle tulevaisuudelle. Nuoret eivät nähneet esteitä positiiviselle tulevaisuudelle.

No että menee ihan hyvin vie myöhemminkin ja pystyy tekeen sellaisia asioista mistä tykkää. (H2)

Ei oo mitään suunnitelmia, mutta positiivisena ajattelen niinku sillee. (H3)

Ei mun mielestä mikään mua estä, kuha vaan teen asialle jotain. (H4)

En mä sanois, että mikään estää yhtään mitään. (H6)

Nuorten tyytyväisyys omaan elämänlaatuun ilmeni vahvana. Kuulovamma tai istutteet eivät näyttäneet elämänlaatua heikentävänä tekijänä. Tutkimuksen perusteella nuorilla on vahva luottamus itseensä ja tulevaisuuteensa.

4 POHDINTA

4.1 Miten kävi identiteetin?

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mistä asioista tämän päivän sisäkorvais-tutetta käyttävät nuoret kokevat identiteettinsä rakentuvan ja millaisilla termeillä he sitä kuvaavat. Tutkimuksessani nuorten identiteetin osa-alueisiin kuuluivat kielet, kuurouden määrittely, samanlaisuuden kokemus ja tavallinen nuori. Eriksonin (1983) mukaan identiteetin rakentuminen kuuluu 12–16-vuotiaiden kehitykseen, mutta myöhemmin identiteettiä tutkineet Kroger ym. (2010) tai Mannerström ym. (2019) ovat tulleet tulokseen, ettei identiteetti ole vielä kokonaan selvillä nuoruusiässä. Näin ollen tutkimukseni tulokset kertovat kuuden istutetta käyttävän nuorten tämänhetkisestä identiteetistä. Toisaalta useiden aiempien kuulovammaisten nuorten identiteettitutkimusten tutkimusjoukkona ovat olleet suurin piirtein samanikäiset nuoret. Joten tutkimukseni tuloksia voi hyvin vertailla aiempiin tutkimuksiin.

Aiemmissä istutetta käyttäviä nuoria koskevissa tutkimuksissa (Chapman & Dammeyer 2017a; Rich ym. 2013; Watson ym. 2016) nuorten identiteetti jaoteltiin pääsääntöisesti kuuleviin, kuuroihin tai kaksikulttuuriseen. Tutkimukseni tuloksissa tällaista jaottelua ei esiinny. Nuoret kokivat, ettei kuulovamma tai kuurous ole heidän identiteettinsä. Heille kuulovamma ja istutteet ovat olemassa oleva tosiasia, mutta identiteettiä määrittelivät muut seikat, kuten mielenkiinnon kohteet ja oma persoonallisuus. Voinkin todeta sisäkorvaistutetta käyttävien nykynuorten murtavan perinteisen jaottelun kuurojen ja kuulevien identiteeteistä, sillä kuulovammaisuus ei ollut merkityksellistä heidän identiteettinsä kannalta.

Sen sijaan tutkimukseni tuloksista näkyi nuorten vahva identifioituminen heitä kiinnostaviin asioihin ja ihmisiin. Nuoret samaistuvat oman mielenkiinnon kohteen mukaan esimerkiksi pelimaailmaan tai samanhenkisiin vertaisiin. Kuulovammalla tai istutteilla ei ollut merkitystä identifioitumiselle, toisin kuin yhteisesti jaetulla kiinnostuksen kohteilla ja yhteisesti jaetulla maailmankuvalla. Lähes kaikilla nuorilla tämä samaistumisen kohde oli, kuulevan ympäristön takia, kuulevat

ikätoverit. Tutkimuksessani se ei silti tarkoittanut nuorten kuulumista kuulevien identiteettiin, vaan kuten Byatt ym. (2021) totesivat, nuoret muodostivat identiteettiä joustavasti, määritellen sitä myös muiden seikkojen perusteella kuin kuulovamman. Tutkimukseni nuoret kyllä kertoivat kuuluvansa kuulevien maailmaan, mutta kyse ei ollut kulttuurillisesta identiteetistä, vaan siitä ympäristöstä, johon he kokivat luonnollisimmin kuuluvansa. Sen sijaan heidän identiteettiinsä rakentui heille tärkeiden samaistumisen kokemusten ympärille.

Yhtenä identiteetin osana tutkimuksessani oli kuurouden määrittely. Kuuroutta tyypillisesti määritellään fysiologisesti vain kuulon kautta tai kulttuurisesta näkökulmasta (Brice & Strauss, 2016). Tutkimukseni nuoret määrittivät olevansa fysiologisesti kuuroja, mutta kuurous ei kuitenkaan määrittänyt heitä itseään. Nuoret eivät myöskään määritelleet itseään kuulovamman tai istutteiden käyttämisen kautta, se oli vain yksi osa minuutta. He määrittivät kuuroutta omasta näkökulmastaan. Määrittely kääntyi kuitenkin identiteetin näkökulmasta tavallaan päinvastaiseksi eli vaikka nuoret määrittivät itsensä kuuroiksi, ei sillä nähty olevan merkitystä identiteetin muotoutumiselle. Toisaalta juuri se, että nuoret kokivat olevansa kuuroja, mutta eivät määritelleet itseään kuulovamman kautta, kertoo osaltaan heidän identiteettiinsä rakentumisesta. Tämän vuoksi kuurouden määrittely oli tärkeää sisällyttää yhdeksi osaksi nuorten identiteetin rakentumista tässä tutkimuksessa.

Kuten todettu, tutkimukseni nuoret kokivat olevansa kuuroja ainoastaan fysiologisesti näkökulmasta. He eivät kokeneet kuurous -termillä olevan heidän kohdallaan tekemistä kulttuurin, kielen tai identiteetin kanssa. Pohdinkin, onko nuorilla riittävästi tietoa kuurojen kulttuurista. Bricen ja Straussin (2016) mukaan vanhempien tekemillä ratkaisuilla kuuron lapsen elinympäristöstä on merkitystä nuoruuden identiteetin muodostusvaiheessa. Puolet tutkimukseni nuorista oli tekemisissä viittomakielisten henkilöiden kanssa, ja kaikki olivat erilaisten yhdistysten kautta kohdanneet muita kuulovammaisia. Nuorten näkemys kuurous -termistä oli kuitenkin yhteneväinen, riippumatta kokemuksen määrästä ja kosketuspinnan laajuudesta kuurojen kulttuuriin. Lisätiedosta tuskin koskaan on mitään

haittaa, mutta sillä ei välttämättä olisi ollut kuitenkaan merkitystä nuorten näkemykseen tässä asiassa. Kaikki nuoret nimittäin kokivat hyvin vahvaa yhteyttä puhekielisiin ikätovereihin.

Myös Watsonin ym. (2016) tutkimuksessa osa istutetta käyttävistä nuorista määritteli kuurouden vain fysiologisena asiana. Tutkimuksessani nuoret kuitenkin lisäsivät kuurouden määritelmään erilaisia määreitä, sillä vaikka he kokivat olevansa kuulon suhteen kuuroja, he eivät kokeneet termin aivan vastaavan tällä hetkellä heitä itseään. Byatt ym. (2021) totesivat, että nuorten on annettava itse määritellä oma identiteettinsä. Mielenkiintoista kuitenkin oli, etteivät nuoret halunneet määritellä itseään millään uudella termillä, vaan kokivat kuuro -termin lisämääreillä kuvaavan heitä riittävästi. Näissä lisämääreissä esiin nousi selvästi kuuleminen. Nuoret halusivat lisämääreillä korostaa sitä, että vaikka he ovat kuuroja, he kokevat olevansa myös kuulevia. Toisaalta samalla nousi vahvasti esiin se, että kuurouden termin lisämäärittelyssä oli kyse vain kuulon tai kuulemisen tasosta, ei niinkään identiteetistä.

Yksi identiteetin muodostumiseen vaikuttavista asioista on kieli. Kivekkään ym. (2021) artikkelista ilmenee, että istutekuntoutuksen onnistumista ja hyviä kielellisiä taitoja edesauttavat varhainen leikkausikä, molemminpuoliset istutteet ja istutteiden kehittynyt teknologia. Tutkimukseeni osallistuvat nuoret ovat hyötöneet kaikista näistä asioista. Nuorten puhutun kielen taidot näyttäytyivät haastatteluissa havainnoidun perusteella olevan hyvällä tasolla. Nuorten pääasialliseksi kieleksi oli valikoitunut puhuttu suomen kieli, vaikka viittomakieltäkin osattiin. Goldblatin ja Mostin (2018), Lambezin ym. (2020), Marscharkin ym. (2017) sekä Moogin ym. (2011) tutkimuksissa perheen ja ympäristön kieli sekä lapsen kielelliset taidot olivat yhteydessä identifioitumiselle kuulevien tai kuurojen ryhmään. Tutkimukseni nuoret olivat kuulevassa ja puhekielisessä ympäristössä koulussa, nuorten perheissä käytettiin pääasiallisesti puhekieltä ja harrastukset olivat pääosin puhekielisiä. Toisaalta muutama nuorista vietti jonkin verran vapaa-aikaa myös viittomakielisessä ympäristössä. Kaikki nuoret kuitenkin kokivat puhekielisen ympäristön luontevaksi. Nekin nuoret, jotka osasivat ja käyttivät viittomakieltä, kokivat silti samaistuvansa puhekielisiin ikäverrokkeihin. Tästä voidaan

päätellä, että sisäkorvaistutekuntoutuksesta hyvin hyötyneillä nuorilla on mahdollisuus valita heille ominaisin ryhmä, sillä valinnan ei tarvitse perustua siihen, missä ryhmässä parhaiten pärjää.

Tutkimuksessani nuorten suhtautuminen viittomakieleen vaihteli suuresti. Viittominen oli kaikille tuttua, mutta muutamalle nuorelle viittomakieli oli yhden-tekevä. Tämä on mielenkiintoinen näkökulma, sillä esimerkiksi Hall ym. (2019) ja Zakay ym. (2021) suosittelivat viittomakieltä kaikille kuuroille lapsille. Tutkimukseni perusteella viittominen tai viittomakieliseen ympäristöön hakeutuminen tai niiden käyttämättä jättäminen oli nuorten oma valinta. Nuorille on tärkeää tarjota viittomakielestä oikeaa ja ajantasaista tietoa, mutta valinnanmahdollisuus on edelleen suotava nuorille itselleen ja heidän perheilleen. Suurin osa nuorista olikin kiinnostunut lisäämään viittomakielen osaamistaan ja tarjoamaan opetusta myös muille siitä kiinnostuneille. Dammeyer ym. (2018) eivät kuitenkaan osoittaneet viittomakielen taidon olevan yhteydessä psykologiseen hyvinvointiin. Tutkimuksessani ei myöskään ilmennyt mitään eroja nuorten hyvinvoinnissa tai identiteetin rakentumisessa käyttivät nuoret viittomakieltä tai eivät. Vaikka käytetyt kielet ovat identiteetin rakentumiselle merkityksellisiä, ei viittomakieli noussut erityiseen rooliin näiden sisäkorvaistutetta käyttävien nuorten identiteetissä. Se oli yksi kieli nuorten käyttämien kielten joukossa.

Toisaalta nuoret kertoivat käyttävänsä puhutun suomen kielen ja viittomakielen lisäksi myös muita puhuttuja kieliä. On suuri rikkaus osata useita kieliä ja kyetä vuorovaikutukseen moninaisissa kieliympäristöissä. Zakayn ym. (2021) näkökulmasta viittomakieli on istutetta käyttäville nuorille merkityksellinen ja tarpeellinen. Mutta yhtä lailla muut kielet voivat olla nuoren näkökulmasta merkityksellisiä ja tärkeitä. Everhardt ym. (2023) ovat todenneet, että istutetta käyttävät nuoret kykenivät opiskelemaan vierasta kieltä normaalikuuloisten ikäverrokkien kanssa yhtäläisesti, ainoastaan kuuntelutehtävät näyttäytyivät istutetta käyttäville haasteellisempina. Nykymaailmassa moninaisesta kielten hallinnasta on hyötyä. Sisäkorvaistutteet antavat nuorille valinnanmahdollisuuden kaikenlaisten kielten välillä.

Dammeyer ym. (2018) tutkimuksessa yli puolet istutetta käyttävistä nuorista koki itsensä erilaisiksi kuin muut. Sen sijaan tutkimukseni nuoret kokivat olevansa kuin ketkä tahansa muutkin ikäisensä, aivan tavallisia nuoria. Kuulovamma oli vain yksi ominaisuus heissä, mutta ei sinällään määritellyt minuutta. Tämä kertoo ryhmään kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen tunteesta. Sama ilmeni myös Byattin ym. (2021) tutkimuksessa, jossa nuoret kokivat itsehyväksynnän lisäksi olevansa perheensä ja yhteisönsä hyväksymiä. Tutkimukseni nuoret eivät ole kokeneet syrjintää kuulovamman takia. Näin ollen samanlaisuuden kokemus muiden nuorten kanssa on mahdollista syntyä kuulovammasta huolimatta. Tämä havainto on linjassa Chapman ja Dammeyerin (2017a ja 2017b) tutkimuksien kanssa, jossa todettiin istutetta käyttävien ja puhekielisiin identifioituvien kokevan muita kuulovammaisia vähemmän syrjintää.

Yhteenvedona voin todeta, että identiteetin osalta tutkimukseni tulokset eroavat aiemmista tutkimuksista, sillä nuoret kokivat vahvasti, ettei kuulovamma tai istutteen käyttäminen määrittele heidän identiteettiään. Syynä tähän voidaan ajatella olevan se, että nämä nuoret ovat hyötäneet sisäkorvaistutekuntoutuksesta erityisen hyvin kuulontason ja puhekielen osalta. He kokevat olevansa samanlaisia kuin kuulevat ikätoverinsa.

4.2 Positiivisena näyttäytyvä elämänlaatu

Identiteetin lisäksi tutkimuksessa selvitettiin millaisena sisäkorvaistutetta käyttävät nuoret kuvaavat elämänlaatuaan. Tutkimuksessani elämänlaatu jakaantui kolmeen eri osaan; mielekäs arki, suhtautuminen istutteisiin ja kuulovammaan sekä positiivinen asenne elämään. Tuloksista voi päätellä, että istutetta käyttävät nuoret kokevat elämänlaatunsa hyvänä ja positiivisena. Tutkimuksen tulokset on saatu laadullisen tutkimuksen menetelmällä haastattelemalla, jolloin niitä ei voi suoraan verrata kaikkiin kyselylomakkeilla toteutettuihin määrällisiin elämänlaatua koskeviin tutkimuksiin. Tulokset ovat kuitenkin varsin samansuuntaiset. Chingin ym. (2021), Hofmannin ym. (2020) ja Morettinin ym. (2013) tutkimuksissa elämänlaatunsa kokivat hyväksi hyvät kielelliset taidot omaavat istutetta käyttävät nuoret.

Tutkimukseeni osallistuneiden nuorten kielelliset taidot vaikuttivat haastattelun perusteella hyviltä ja myös he arvioivat elämänlaatunsa hyväksi.

Tutkimuksessani mielekkään arjen yksi osatekijä olivat kaverit. Nuoret kertoivat kavereiden olevan merkityksellinen osa elämää niin koulussa kuin vapaaajalla. He kokivat kuulevat ikäverrokkit vertaisikseen, eivätkä kuulovammastaan huolimatta kokeneet eroavansa tästä joukosta. Mancen ja Edwardsin (2012) tutkimuksessa ikäverrokkien joukkoon sopeutuminen oli yhteydessä parempaan psykologiseen hyvinvointiin. Myös lapsiasiainvaltuutetun julkaisussa *Hei, kato mua!* (2012) kuulovammaiset lapset ja nuoret toivat esiin kavereiden tärkeyden, mutta he kokivat enemmän vertaisiksi muut kuulovammaiset. Julkaisussa lapset ja nuoret toivat esiin kuuntelemisen raskauden koulussa ja vertaisryhmässä. Tutkimuksessani nykypäivän sisäkorvaistutetta käyttävien nuorten kohdalla asiat näyttäytyivät positiivisempana. Koulun kuunteluympäristöä toivottiin paremmaksi, mutta kukaan ei kokenut koulussa tai ikätovereiden kanssa olemista raskaana. Päinvastoin kaveryhteisöt koettiin positiivisena voimavarana. Aiemmissä tutkimuksissa on todettu istutteen käyttämisen ja hyvien kielellisten taitojen auttavan niin sosiaalisissa suhteisiin kuin elämänlaatuun (Alnuhayer ym., 2020; Morettin ym., 2013; Silva ym., 2020).

Toinen osa mielekästä arkea olivat harrastukset. Tutkimukseni nuoret harrastivat pääsääntöisesti vertaisryhmässä tai muuten muiden kanssa. Vain piirtäminen ja ajoittainen tietokone-/konsolipelaaminen oli yksin kotona tehtävä harrastus. *Hei, kato mua!* (2012) julkaisussa kuulovammaiset lapset ja nuoret kertovat suosituimmaksi harrastukseksi lukemisen. Julkaisussa lukemisen suosion osoitettiin johtuvan lasten ja nuorten kuormittumisesta vertaisryhmistä ja koulunkäynnistä ja lukemisen olevan palauttavaa tekemistä. Tutkimukseni nuoret eivät tuoneet millään tavalla esille kuormittumistaan kuulemisesta, koulusta tai vertaisryhmästä. Nykypäivän sisäkorvaistuteteknologia ja varhainen kuntoutus mahdollistavat nuorille sellaisen kuulemisen tason, ettei heidän tarvitse pinnistellä kuulakseen. Kun nuoret eivät koe kuormittumista kuulemisesta, heillä on mahdollisuus monipuolisemmin valita, miten vapaa-aikansa viettävät. Tämä varmasti omalta osaltaan lisää nuorten tyytyväisyyttä elämänlaatuunsa.

Tutkimukseni nuoret suhtautuivat kuulovammaan ja istutteisiin neutraalisti. Niiden todettiin olevan tosiasia, jota ei voi muuttaa, toisaalta kukaan ei edes haaveillut muuttavansa niitä. Asia oli niin tavallinen ja normaali, että nuoret kertoivat arjessa unohtavansa sen. Samanlainen tulos on Dammeyerin ym. (2018) tutkimuksessa, jossa reilusti yli puolet nuorista ei ajatellut kuulovammaansa lainkaan. Toisaalta samassa tutkimuksessa istutteiden piilottelu yli yhteydessä heikkoon psykologiseen hyvinvointiin ja yksinäisyyteen. Tutkimukseni perusteella kuulovamma ja sisäkorvaistutteen näyttäytyivät nuorten elämään kuuluvana asiana ja elämänlaatu koettiin hyvänä. Oletan heidän käsitelleen kuulovamma-asiaa jo aiemmin elämässään, ehkäpä vertaistapahtumien puitteissa, jonne kaikki olivat jossakin vaiheessa osallistuneet. Mielenkiintoista oli myös se, etteivät istutteen saaneet nuoria kokemaan itseään erilaisiksi, vaan kuten jo identiteetin käsittelyn yhteydessä on todettu, he kokivat olevansa kuin kuka tahansa ikäisensä.

Hofmann ym. (2020) huomasivat istutetta käyttävillä nuorilla olevan ikäverrokkeja vahvemman itsetunnon ja tyytyväisyyden elämänlaatuun. Tutkimukseni nuorten samanlaisuuden kokemuksen ikäverrokkien kanssa voi päätellä tarkoitettavan myös vahvaa itsetuntoa. Mielenkiintoista olisi tietää, mistä vahva itsetunto juontaa juurensa. Se voisi kummuta varhaislapsuuden kokemuksista, jossa perheessä on mahdollisesti suhtauduttu kuulovammaan neutraalisti ja piilottelematta, kannustaen lasta pystymään parhaimpaansa. Hyvät kokemukset koulussa ryhmään kuulumisesta ja kaverisuhteissa ovat mahdollisesti edesauttaneet asiaa. Varhaisella kuntoutuksella ja sitä kautta hyvillä kielellisillä taidoilla on tässäkin asiassa varmasti iso rooli.

Tutkimukseni nuoret suhtautuivat positiivisesti nykyiseen elämäänsä, ja heillä oli myös luottamus tulevaisuuteen. Luottamus tulevaisuuteen lupaa hyvää ajatellen näiden nuorten elämänlaatua tulevaisuudessa. Nuoret ajattelivat itse olevansa avainasemassa rakentamassa omaa tulevaisuuttaan. Tuloksista ilmenee myös se, etteivät nuoret kokeneet kuulovamman tai istutteiden rajoittavan tulevaisuudensuunnitelmia. Nuoret kyllä tiedostavat, ettei kaikki ole mahdollista (esim. rajoitukset harrastamisessa), mutta se ei vaikuttanut nuorten ajatuksiin tulevai-

suudesta. Tämä on poikkeuksellinen havainto, sillä Dammeyer ym. (2018) tutkimuksessa nuoret suhtautuivat tulevaisuuteensa paljon varauksellisemmin. Vaikka tutkimukseni tulokset ilmaisevat nykytilanteen, niiden perusteella voidaan pohtia myös tulevaisuutta. Jos nämä nuoret kasvaessaan kykenevät säilyttämään samanlaisen luottamuksen itseensä ja elämäänsä, ei heidän tulevaisuutensa esteenä ole mitään. Tai nuorten omien sanojen mukaan; ei ainakaan kuulovamma.

Tutkimukseni tulokset olivat varsin positiivisia. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivät istutetta käyttävät nuoret kohtaisia haasteita kuulovammansa takia tai toisenlaisia kokemuksia olisi olemassa. Nuoret toivat konkreettein esimerkein esille haasteitaan; tilanteita, joissa oli hankala kuulla, istutteen toimintakunnosta huolehtimista ja ajoittaista ”mitä?” kysymysten esittämistä. Haasteet näyttäytyivät yhtenä osana kuulovammaisen nuoren arkea, mutta ne eivät nousseet suureen rooliin. Vaikka nuoret kertoivat haasteistaan, he eivät kuitenkaan nähneet mitään muutettavaa elämässään. Jos kuunteleminen jossain tilanteissa oli haastavaa, miksi nuoret eivät kaivanneet muutoksia kouluun tai ympäristöön? Tähän voi olla syynä se, etteivät nuoret osanneet vaatia parempia kuunteluolosuhteita, vaan tavallaan ”tyytyivät” nykyiseen arkeen. Toisaalta voi myös olla, etteivät asiat olleet niin isoja, että nuoret olisivat kaivanneet niihin muutosta. Oli asia miten tahansa, kuuloympäristön esteettömyys tulee olla aikuisten vastuulla. Onkin tärkeää, että nuorten ympärillä toimivat aikuiset tiedostavat hyvän kuuloympäristön merkityksen nuorten hyvinvoinnille ja pyrkivät takaamaan laadukkaan kuunteluympäristön kaikille. Myös Suneelin ym. (2020) tutkimuksessa lapset ja nuoret kertoivat ajoittaisista haasteista erilaisissa kuunteluympäristöissä ja tutkijat toteavatkin kuunteluympäristön muokkaamisen olevan edelleen tarpeen myös sisäkorvaistutetta käyttävien oppilaiden kohdalla.

Kokonaisuutena istutetta käyttävien nuorten elämänlaatu välittyi tässä tutkimuksessa hyvänä ja positiivisena. Huonokuuloisista lapsista ja nuorista tehty elämänlaadun tutkimus kertoo heidän elämänsä olevan selvästi heikkolaatuisempaa kuin ikäverrokeilla (Ronner ym., 2020). Toisaalta pelkästään sisäkorvaistutetta käyttäville nuorille tehdyissä tutkimuksissa elämänlaatu oli ikäverrokkien tasolla tai sitä parempi (Alnuhayer ym., 2020; Hendriksma ym., 2020; Hofmann ym.,

2020). Tämä havainto nostaa vahvasti esiin sen, kuinka erityislaatuudesta apuvälineestä sisäkorvaistutteesta on kyse ja miten valtavasti kuurona syntyneet lapset ja nuoret voivat siitä nykypäivänä hyötyä.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimustarpeet

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuus voidaan jakaa neljään osaan: vastaavuus, siirrettävyys, varmuus ja vahvistettavuus (Ravitch & Carl, 2021, s. 167–171; Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 162). Toisaalta Puusa ja Juuti (2020a, s. 175) määrittelevät tutkimuksen luotettavuuden kolmeen käsitteeseen; uskottavuus, luotettavuus ja eettisyys. Tässä osiossa pohdin tutkimukseni luotettavuutta näiden näkökulmien pohjalta. Tutkimukseni eettiset ratkaisut olen kuvannut luvussa 2.5.

Tutkimuksen vastaavuudessa eli sisäisessä validiteetissa pohditaan tutkittavan ilmiön näkökulmasta tehtyjä ratkaisuja läpi koko tutkimuksen (Ravitch & Carl, 2021, s. 168). Sisäiseen validiteettiin olen pyrkinyt tekemällä tutkimukseni valinnat huolellisesti ja perustellen läpi koko tutkimuksen. Teoreettinen viitekehäykseni on linjassa tutkimuskysymysten kanssa ja tutkimukseni tutkimusjoukko sekä tulokset vastaavat tutkimuskysymyksiini. Olen perustellut tutkimukseni rajaamisen sekä tutkimuksen tarkoituksen.

Tutkimuksen siirrettävyys taataan kuvaamalla tutkimus riittävän tarkasti, jolloin tutkimusta tai sen osia on mahdollista siirtää toiseen kontekstiin ja tutkimuksen vertailu onnistuu (Ravitch & Carl, 2021, s. 168–171). Siirrettävyyden olen taannut kuvaamalla tutkimukseni kulun mahdollisimman tarkasti Tutkimuksen toteutus -luvussa. Täysin samalla tavalla tutkimustani ei kuitenkaan ole mahdollisuutta jatkossa toisintaa, sillä tutkielman valmistuttua olen luvannut hävittää tutkittavien henkilötiedot. Mutta samantyyppisen tutkimusjoukon pystyy antamillani tiedoilla kokoamaan ja tutkimuksen toisintamaan antamillani tiedoilla. Toisaalta Aaltio ja Puusa (2020, s. 180) toteavat, että laadullisen tutkimuksen luonteen takia samassakin tutkimuksessa on mahdotonta päätyä samoihin tuloksiin eri tutkijoiden toimesta. Tutkimukseni on tehty hyvin marginaalisesta tutkimusjoukosta,

joten sen siirtäminen tai yleistäminen muualle ei ole tarkoituksen mukaista. Tutkimukseni kuitenkin vastaa tutkimuskysymyksiin tämän tutkimusjoukon tämänhetkisen tilanteen mukaan, joten sitä on mahdollista vertailla muihin vastaaviin tutkimuksiin. Laadullisessa tutkimuksessa tilastollisen yleistyksen sijaan pyritään kuvaamaan ilmiötä, tämän vuoksi tutkittavien määrä voi olla pieni (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 98–99). Tästä näkökulmasta tutkimusotantani oli riittävä, mutta tulosten laajamittainen yleistäminen ei tutkimuksen pohjalta ole kuitenkaan perusteltua.

Varmuudella laadullisessa tutkimuksessa kuvataan tutkimuksen johdonmukaisuutta (Ravitch & Carl, 2021, s. 171). Tutkimukseni varmuuteen olen kiinnittänyt huomiota valitsemalla oikeanlaiset tutkimusmenetelmät. Tutkimusjoukko vastasi tutkimukseni määritellyä kohdetta, mutta tutkittavat rekrytoitiin heidän vanhempiansa kautta Facebook-ryhmässä. Tällainen tutkittavien otantapa voi rajoittaa osallistujia (Hennink ym., 2020, s. 98), jolla voi olla merkitystä tutkimusjoukon muodostumisessa sekä saatuihin tuloksiin. Osallistuakseen tutkimukseen, nuorten vanhempien tuli olla aktiivisia ja tutkimukseen ovatkin näyttäneet ohjautuneen sisäkorvaistuterkuntoutuksesta hyvin hyötyneet nuoret. Toisentyyppisellä tutkimusotannalla, esimerkiksi avainhenkilön kautta kontaktoitavilla tutkittavilla (Hennink ym., 2020, s. 99), tutkimusjoukko olisi mahdollista olla erilainen. Tutkimuksen toteutus -luvussa olen huolellisesti perustellut haastattelun sopivuuden aineistonkeruumenetelmäksi. Tutkimukselleni tarkoituksenmukainen analyysitapa oli teoriaohjaava sisällönanalyysi. Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 109–110) mukaan teoriaohjaavassa analyysissä on tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus, jota yhdistelemällä aineistoon päästään avaamaan uusia ajatusuria. Sisällönanalyysissä tarkastelin aineistoa huolellisesti useaan kertaan, jotta olen analyysissä päätyneet nostamaan esiin oleelliset tulokset. Kaikkia ratkaisuja olen pohtinut useampaan kertaan palaamalla aina välillä myös aivan analyysin alkuun eli luotettavaan sisällönanalyysiin olen pyrkinyt hermeneuttista kehää noudattamalla. Hermeneuttisessa kehässä tutkija käy toisteista vuoropuhelua esiyymmärryksen ja aineiston välillä, jotta voi päätyä perusteltuun tulkintaan (Puusa & Juuti, 2020c, s. 73). Tulokset olen raportoinut analyysin pohjalta, mutta lainaukset olen hakenut

alkuperäisestä litterointiaineistosta. Tutkimuksen tulokset ja haastateltavien lainaukset on raportoitava oikeudenmukaisesti ja monipuolisesti (Hennink ym., 2020, s. 84).

Vahvistettavuuteen vaikuttaa tutkijan kyvyt tiedostaa omat näkemykset ja ennakkoasenteet tutkittavasta aiheesta (Ravitch & Carl, 2021, s. 171). Tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt varmistamaan vahvistettavuuden refleктоimalla omia ajatuksia ja tuntemuksia koko tutkimusprosessin ajan. Sisäkorvaistututteita käyttävien lasten äitinä olen hyödyntänyt esiymmärrystäni aiheesta erityisesti haastattelujen aikana. Taustani takia minulla oli myös ennakkoajatuksia tutkimuksen mahdollisista tuloksista. Tutkimuksen edetessä ja erityisesti sisällönanalyysiä tehdessäni olen tietoisesti pyrkinyt välttämään näitä ennakko-oletuksia. Tulosten valossa olen siinä onnistunut, sillä ennakko-oletukseni eivät vastanneet analyysin tuloksia. Toisaalta olen käyttänyt teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä, jolloin olen aineistosta etsinyt vastauksia teoreettisesta viitekehuksesta johdettuihin yhdistäviin luokkiin. Puhtaasti aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä on mahdollista päätyä aineistosta toisenlaisiin tuloksiin. Analyysiä tehdessäni en ole voinut käyttää ulkopuolisia neuvonantajia, sillä tutkimussuunnitelmassa olen luvannut pitää aineiston salassa. Toisaalta koko tutkimusprosessin ja raportin kirjoittamisen ajan olen saanut lukuisia kertoja palautetta opiskelijakollegoilta sekä opettajilta.

Näillä kaikilla toimilla olen pyrkinyt varmistamaan, että tutkimukseni on uskottava sekä luotettava. Uskottavuus on sitä, että tutkimuksen lukijat hyväksyvät tutkimuksen tulokset ja luottavat tutkimuksen toteutetuksi laadukkaasti (Puusa & Juuti, 2020a, s. 175). Uskottavuuden olen taannut kuvaamalla tutkimuksen kulun tässä raportissa huolellisesti ja tarkasti. Luotettavuus taas tarkoittaa sitä, että tutkija on uskottavin perusteluin kyennyt valitsemaan oikeat tutkimusmenetelmät ja toteutuksen (Puusa & Juuti, 2020a, s. 175). Luotettavuuteen olen pyrkinyt perustelemalla kaikki tekemäni ratkaisut huolellisesti ja kirjaamalla kaiken totuudenmukaisesti. Tutkimukseni validiteettiin kokonaisuudessaan on oletettavasti kuitenkin vaikuttanut kokemattomuuteni tutkimuksen tekijänä.

Jatkotutkimukset. Sisäkorvaistutetta käyttävien nuorten identiteetin kehittymistä on syytä seurata pitkälle aikuisikään juuri tämän sukupolven osalta. He

ovat hyötynneet sisäkorvaistutetekuntoutuksen kehittämisestä varhaisen leikkauksen, molempipuolisten istutteen, teknologian kehittymisen osalta ja he kokevat nyt olevansa yhdenvertaisia kuulevien ikätovereidensä kanssa. Olisi todella mielenkiintoista tietää, millaiseksi heidän identiteettinsä nuorena aikuisena muodostuu ja millaisessa roolissa kuulovamma ja istutteen siinä silloin ovat.

Tutkimusten mukaan sisäkorvaistutetta käyttävien nuorten kokemus elämänlaadusta ei poikkea ikäverrokeista, mutta poikkeaa positiivisesti muista kuulovammaisista. Jatkotutkimuksella onkin syytä selvittää, jatkuuko elämänlaadun kokemus positiivisena näiden nuorten siirryttyä aikuisuuden kynnykselle. Toisaalta tärkeää olisi myös tehdä määrällinen tutkimus näiden istutetta käyttävien nykykuulovammaisten elämänlaadusta noudattaen olemassa olevia elämänlaadun tutkimukseen tarkoitettuja kyselylomakkeita.

Toivon tämän tutkimuksen olevan hyödyllinen sisäkorvaistutetta käyttävien lasten vanhemmille, jotka monen erilaisen tiedon ristipaineessa pohtivat oman lapsensa tulevaisuuden näkymiä. Toisaalta toivon sisäkorvaistutetta käyttävien nuorten ja heidän vanhempiensa saavan tästä näkökulmia ja vahvistusta nuoren identiteetin muodostumisen tueksi. Lisäksi toivon eri kuulovamma-alan järjestöjen pystyvän hyödyntämään tutkimustani uuden tiedon tarjoamisessa kuulovammakentälle. Tämän tutkimuksen mukaan nykyisten istutetta käyttävien nuorten tilanne on identiteetin ja elämänlaadun näkökulmasta varsin erilainen kuin aiemmissa suomalaisissa tutkimuksissa.

LÄHTEET

- Aaltio, I., & Puusa, A. (2020). Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 177–188). Gaudeamus.
- Aarnisalo, A. A., Hyvärinen, A., Häkli, S., Mykkänen, S., Salonen, J., Peltonen, R., Rouvinen, J., & Suomela-Markkanen, T. (2017). *Kuulon apuvälinettä käyttävään lapsen ja nuoren hyvä kuntoutuskäytäntö*. Kuntoutussäätiö.
https://kuntoutussaatio.fi/assets/files/2017/12/Kuulon-apuväline_hyvä-kuntoutuskäytäntö_Kuntoutussäätiö_Työselosteita-53-2017.pdf
- Alnuhayer, O., Alshawi, Y., Julaidan, B., Alromaih, N., Alakeel, N., & Alballaa, A. (2020). Quality of Life and Cochlear Implant: Results in Saudi Children. *Cureus*, 12(12), e11968. <https://doi.org/10.7759/cureus.11968>
- Boerrigter, M., Vermeulen, A., Marres, H., & Langereis, M. (2018). Personality Traits of Profoundly Hearing Impaired Adolescents with Cochlear Implants – A Comparison with Normal Hearing Peers. *Frontiers in Psychology*, 9, 161. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00161>
- Boerrigter, M., Vermeulen, A., Marres, H., Mylanus, E., & Langereis, M. (2021). Self-concept of children and adolescents with cochlear implants. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 141, 110506.
<https://doi.org/10.1016/j.ijporl.2020.110506>

- Brice, P., & Strauss, G. (2016). Deaf adolescents in a hearing world: A review of factors affecting psychosocial adaptation. *Adolescent Health, Medicine and Therapeutics*, 67. <https://doi.org/10.2147/AHMT.S60261>
- Brown, D. (2019). Ethics. Teoksessa C. Opie & D. Brown (toim.), *Getting started in your educational research* (s. 77-94). SAGE.
- Bruijnzeel, H., Bezdjian, A., Lesinski-Schiedat, A., Illg, A., Tzifa, K., Monteiro, L., Volpe, A. della, Grolman, W., & Topsakal, V. (2017). Evaluation of pediatric cochlear implant care throughout Europe: Is European pediatric cochlear implant care performed according to guidelines? *Cochlear Implants International*, 18(6), 287-296.
<https://doi.org/10.1080/14670100.2017.1375238>
- Byatt, T. J., Duncan, J., Dally, K., & Beuzeville, L. de. (2021). Evolving Identities of Adolescents Who Are Deaf or Hard of Hearing: A Scoping Review. *American Annals of the Deaf*, 166(1), 5-30.
<https://doi.org/10.1353/aad.2021.0008>
- Chapman, M., & Dammeyer, J. (2017a). The Relationship Between Cochlear Implants and Deaf Identity. *American Annals of the Deaf*, 162(4), 319-332.
<https://doi.org/10.1353/aad.2017.0030>
- Chapman, M., & Dammeyer, J. (2017b). The Significance of Deaf Identity for Psychological Well-Being. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 22(2), 187-194. <https://doi.org/10.1093/deafed/enw073>
- Ching, T. Y. C., Cupples, L., Leigh, G., Hou, S., & Wong, A. (2021). Predicting Quality of Life and Behavior and Emotion from Functional Auditory and Pragmatic Language Abilities in 9-Year-Old Deaf and Hard-of-Hearing

Children. *Journal of Clinical Medicine*, 10(22), 5357.

<https://doi.org/10.3390/jcm10225357>

Ching, T. Y. C., Dillon, H., Leigh, G., & Cupples, L. (2018). Learning from the Longitudinal Outcomes of Children with Hearing Impairment (LOCHI) study: Summary of 5-year findings and implications. *International Journal of Audiology*, 57(sup2), S105–S111.

<https://doi.org/10.1080/14992027.2017.1385865>

Cupples, L., Ching, T. Y. C., Button, L., Seeto, M., Zhang, V., Whitfield, J., Gunnourie, M., Martin, L., & Marnane, V. (2018). Spoken language and everyday functioning in 5-year-old children using hearing aids or cochlear implants. *International Journal of Audiology*, 57(sup2), S55–S69.

<https://doi.org/10.1080/14992027.2017.1370140>

Dammeyer, J. (2010). Psychosocial Development in a Danish Population of Children With Cochlear Implants and Deaf and Hard-of-Hearing Children. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 15(1), 50–58.

<https://doi.org/10.1093/deafed/enp024>

Dammeyer, J., Chapman, M., & Marschark, M. (2018). Experience of Hearing Loss, Communication, Social Participation, and Psychological Well-Being Among Adolescents With Cochlear Implants. *American Annals of the Deaf*, 163(4), 424–439. <https://doi.org/10.1353/aad.2018.0027>

Denny, E., & Weckesser, A. (2022). How to do qualitative research?: Qualitative research methods. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 129(7), 1166–1167. <https://doi.org/10.1111/1471-0528.17150>

- Dettman, S. J., Dowell, R. C., Choo, D., Arnott, W., Abrahams, Y., Davis, A., Dornan, D., Leigh, J., Constantinescu, G., Cowan, R., & Briggs, R. J. (2016). Long-term Communication Outcomes for Children Receiving Cochlear Implants Younger Than 12 Months: A Multicenter Study. *Otology & Neurotology*, 37(2), e82–e95.
<https://doi.org/10.1097/MAO.0000000000000915>
- Dietz, A., Willberg, T., Sivonen, V., & Aarnisalo, A. A. (2018). Sisäkorvaistute – kokeellisesta hoidosta arkipäivän kuntoutukseksi. *Lääkärilehti*, 73, 570–575.
- Driver, S., & Jiang, D. (2017). Paediatric cochlear implantation factors that affect outcomes. *European Journal of Paediatric Neurology*, 21(1), 104–108.
<https://doi.org/10.1016/j.ejpn.2016.07.012>
- Erikson, E. H. (1982). *Lapsuus ja yhteiskunta* (Toinen painos). Gummerus.
- Erikson, E. H. (1983). *Identity: Youth and Crisis*. Whitstable Litho Ltd.
- Eskola, J., & Vastamäki, J. (2015). Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessä R. Valli & J. Aaltola (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1* (4.painos, s. 27–44). PS-kustannus.
- Eskridge, H. R., Park, L. R., & Brown, K. D. (2021). The impact of unilateral, simultaneous, or sequential cochlear implantation on pediatric language outcomes. *Cochlear Implants International*, 22(4), 187–194.
<https://doi.org/10.1080/14670100.2020.1871267>
- Everhardt, M. K., Jung, D. E., Stiensma, B., Lowie, W., Baškent, D., & Sarampalis, A. (2023). Foreign Language Acquisition in Adolescent Cochlear

Implant Users. *Ear & Hearing*.

<https://doi.org/10.1097/AUD.0000000000001410>

Foreman, R. M., Zappas, M. P., & Lavell, J. (2022). Children With Hearing Impairment and Cochlear Implants. *The Journal for Nurse Practitioners*, 18(3), 294–298. <https://doi.org/10.1016/j.nurpra.2021.11.019>

Gagnon, E. B., Eskridge, H., Brown, K. D., & Park, L. R. (2021). The Impact of Cumulative Cochlear Implant Wear Time on Spoken Language Outcomes at Age 3 Years. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 64(4), 1369–1375. https://doi.org/10.1044/2020_JSLHR-20-00567

Geers, A. E., Mitchell, C. M., Warner-Czyz, A., Wang, N.-Y., Eisenberg, L. S., & the CDaCI Investigative Team. (2017). Early Sign Language Exposure and Cochlear Implantation Benefits. *Pediatrics*, 140(1). <https://doi.org/10.1542/peds.2016-3489>

Glickman, N. S., & Carey, J. C. (1993). Measuring deaf cultural identities: A preliminary investigation. *Rehabilitation Psychology*, 38(4), 275–283. <https://doi.org/10.1037/h0080304>

Goldblat, E., & Most, T. (2018). Cultural Identity of Young Deaf Adults with Cochlear Implants in Comparison to Deaf without Cochlear Implants and Hard-of-Hearing Young Adults. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 23(3), 228–239. <https://doi.org/10.1093/deafed/eny007>

Hall, M. L., Hall, W. C., & Caselli, N. K. (2019). Deaf children need language, not (just) speech. *First Language*, 39(4), 367–395. <https://doi.org/10.1177/0142723719834102>

- Hendriksma, M., Bruijnzeel, H., Bezdjian, A., Kay-Rivest, E., Daniel, S. J., & Topsakal, V. (2020). Quality of life (QoL) evaluation of children using cochlear implants: Agreement between pediatric and parent proxy-QoL reports. *Cochlear Implants International*, 21(6), 338–343.
<https://doi.org/10.1080/14670100.2020.1788858>
- Hennink, M., Hutter, I., & Bailey, A. (2020). *Qualitative research methods* (2.painos). SAGE Publications Ltd.
- Hilton, K., Jones, F., Harmon, S., & Cropper, J. (2013). Adolescents' Experiences of Receiving and Living With Sequential Cochlear Implants: An Interpretative Phenomenological Analysis. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 18(4), 513–531. <https://doi.org/10.1093/deafed/ent025>
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2016). *Tutki ja kirjoita* (21.painos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hofmann, M., Meloche, M., & Zwolan, T. A. (2020). Health related quality of life in adolescent cochlear implant users. *Cochlear Implants International*, 21(4), 198–205. <https://doi.org/10.1080/14670100.2020.1724676>
- Hribar, M., Šuput, D., Battelino, S., & Vovk, A. (2020). Review Article: Structural Brain Alterations in Prelingually Deaf. *NeuroImage*, 220, 117042–117042.
<https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2020.117042>
- Hughes, K. C., & Galvin, K. L. (2013). Measuring listening effort expended by adolescents and young adults with unilateral or bilateral cochlear implants or normal hearing. *Cochlear Implants International*, 14(3), 121–129.
<https://doi.org/10.1179/1754762812Y.0000000009>

- Huttunen, K., Rimmanen, S., Vikman, S., Virokannas, N., Sorri, M., Archbold, S., & Lutman, M. E. (2009). Parents' views on the quality of life of their children 2–3 years after cochlear implantation. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 73(12), 1786–1794.
<https://doi.org/10.1016/j.ijporl.2009.09.038>
- Hyvärinen, A., Dietz, A., & Löppönen, H. (2011). Lasten kuulonkuntoutuksen polku. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim*, 127(8), 819–825.
- Hämälä, M. (2022). *Lapsuudessa sisäkorvaistutteen saaneiden kulttuurinen identiteetti* [Metropolia ammattikorkeakoulu].
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/750441/Hamala_Monika.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Khodeir, M. S., Moussa, D. F. E. S., & Shoeib, R. M. (2021). The effect of age at time of cochlear implantation on the pragmatic development of the prelingual hearing impaired children. *The Egyptian Journal of Otolaryngology*, 37(1), 28. <https://doi.org/10.1186/s43163-021-00092-y>
- Kiili, J., & Pollari, K. (2012). *Hei, kato mua! Vuorovaikutus ja hyvinvointi kuurojen ja huonokuuloisten lasten elämässä* (Lapsiasiainvaltuutetun toimiston julkaisu 2012:3). Lapsiasiainvaltuutetun toimisto. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163267/Hei%20kato%20mua_Vuorovaikutus%20ja%20hyvinvointi%20kuurojen%20ja%20huonokuuloisten%20lasten%20elämässä_2012.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kivekäs, I., Kotti, V., Vikman, S., & Vasama, J.-P. (2021). Vaikean kuulovian merkitys ja hoito. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim*, 137(4), 367–372.

- Kokkonen, J., Mäki-Torkko, E., Roine, R. P., & Ikonen, T. S. (2009). Vaikea-asteisen kuulovian kuntoutus molemminpuolisen sisäkorvaistutteen avulla. *Suomen lääkirilehti*, 64(17), 1567–1577.
- Kroger, J., Martinussen, M., & Marcia, J. E. (2010). Identity status change during adolescence and young adulthood: A meta-analysis. *Journal of Adolescence*, 33(5), 683–698. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.11.002>
- Laine, T. (2018). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2* (5.painos, s. 29–50). PS-kustannus.
- Lambez, T., Nagar, M., Shoshani, A., & Nakash, O. (2020). The Association Between Deaf Identity and Emotional Distress Among Adolescents. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 25(3), 251–260. <https://doi.org/10.1093/deafed/enz051>
- Lammers, M. J. W., van der Heijden, G. J. M. G., Pourier, V. E. C., & Grolman, W. (2014). Bilateral cochlear implantation in children: A systematic review and best-evidence synthesis: Bilateral Implantation Review. *The Laryngoscope*, 124(7), 1694–1699. <https://doi.org/10.1002/lary.24582>
- Lauronen, M. (2008). *Sisäkorvaistutetta käyttävään nuoren identiteetti* [Jyväskylän yliopisto]. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/19132/URN_NBN_fi_jyu-200811045853.pdf?sequence=1
- Lieu, J. E. C., Kenna, M., Anne, S., & Davidson, L. (2020). Hearing Loss in Children: A Review. *JAMA*, 324(21), 2195–2205. <https://doi.org/10.1001/jama.2020.17647>

- Majorano, M., Brondino, M., Guerzoni, L., Murri, A., Ferrari, R., Lavelli, M., Cuda, D., Yoshinaga-Itano, C., Morelli, M., & Persici, V. (2021). Do Acoustic Environment Characteristics Affect the Lexical Development of Children With Cochlear Implants? A Longitudinal Study Before and After Cochlear Implant Activation. *American Journal of Audiology*, 30(3), 602–615. https://doi.org/10.1044/2021_AJA-20-00104
- Mance, J., & Edwards, L. (2012). Deafness-related self-perceptions and psychological well-being in deaf adolescents with cochlear implants. *Cochlear Implants International*, 13(2), 93–104. <https://doi.org/10.1179/1754762811Y.0000000017>
- Mannerström, R., Muotka, J., & Salmela-Aro, K. (2019). Associations between identity processes and success in developmental tasks during the transition from emerging to young adulthood. *Journal of Youth Studies*, 22(9), 1289–1307. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1571179>
- Marcia, J. E. (1993). The Relational Roots of Identity. Teoksessa J. Kroger (toim.), *Discussions on Ego Identity* (s. 101–120). Lawrence Erlbaum Associates.
- Marschark, M., Zettler, I., & Dammeyer, J. (2017). Social Dominance Orientation, Language Orientation, and Deaf Identity. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 22(3), 269–277. <https://doi.org/10.1093/deafed/enx018>
- Mauldin, L., & Fannon, T. (2021). They Told Me My Name: Developing a Deaf Identity. *Symbolic Interaction*, 44(2), 339–366. <https://doi.org/10.1002/symb.482>

- Moog, J. S., Geers, A. E., Gustus, C. H., & Brenner, C. A. (2011). Psychosocial Adjustment in Adolescents Who Have Used Cochlear Implants Since Preschool. *Ear & Hearing, 32*(1), S75–S83.
<https://doi.org/10.1097/AUD.0b013e3182014c76>
- Morettin, M., dos Santos, M. J. D., Stefanini, M. R., de Lourdes Antonio, F., Bevilacqua, M. C., & Cardoso, M. R. A. (2013). Measures of quality of life in children with cochlear implant: Systematic review. *Brazilian Journal of Otorhinolaryngology, 79*(3), 382–390. <https://doi.org/10.5935/1808-8694.20130066>
- Olsson, S., & Gustafsson, C. (2022). Longing to Belong: Hard of Hearing Young Adults' Experiences of Social Identity and Group Membership. *American Annals of the Deaf, 166*(5), 638–662.
<https://doi.org/10.1353/aad.2022.0002>
- Opie, C., & Fallin, L. (2019). Analysing and presenting your research data. Teoksessa C. Opie & D. Brown (toim.), *Getting started in your educational research*. SAGE.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. (2014). Opetushallitus.
- Puusa, A. (2020a). Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 103–117). Gaudeamus.
- Puusa, A. (2020b). Näkökumia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 145–156). Gaudeamus.

- Puusa, A., & Juuti, P. (2020a). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.
- Puusa, A., & Juuti, P. (2020b). Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 75–85). Gaudeamus.
- Puusa, A., & Juuti, P. (2020c). Organisaatiokulttuurinäkökulma esimerkkinä laadullisen tutkimuksen yleistymisestä. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 61–74). Gaudeamus.
- Rak, K., Völker, J., Schendzielorz, P., Shehata-Dieler, W., Radloff, A., & Hagen, R. (2019). Bilateral cochlear implantation is regarded as very beneficial: Results from a worldwide survey by online questionnaire. *European Archives of Oto-Rhino-Laryngology*, 276(3), 679–683.
<https://doi.org/10.1007/s00405-018-05271-x>
- Ranta, J., & Kuula-Luumi, A. (2017). Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander, J. Ruusuvuori, & A. L. Aho (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (E-kirja). Vastapaino.
- Rashed Chitgar, E., Ghorbani, A., Abasi, S., Mohamadi, R., & Rasouli, M. (2023). Pragmatic Skills in Children with Cochlear Implants. *Journal of Modern Rehabilitation*, 17(1), 27–35. <https://doi.org/10.18502/jmr.v17i1.11294>
- Ravitch, S. M., & Carl, N. M. (2021). *Qualitative research: Bridging the conceptual, theoretical and methodological* (Second edition). SAGE Publications, Inc.
- Rich, S., Levinger, M., Werner, S., & Adelman, C. (2013). Being an adolescent with a cochlear implant in the world of hearing people: Coping in school,

in society and with self identity. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 77(8), 1337–1344.

<https://doi.org/10.1016/j.ijporl.2013.05.029>

Ronner, E. A., Benchetrit, L., Levesque, P., Basonbul, R. A., & Cohen, M. S.

(2020). Quality of Life in Children with Sensorineural Hearing Loss. *Otolaryngology–Head and Neck Surgery*, 162(1), 129–136.

<https://doi.org/10.1177/0194599819886122>

Ruusuvuori, J. (2017). Litteroijan muistilista. Teoksessa J. Ruusuvuori, P. Nikander, & M. Hyvärinen (toim.), *Haastattelun analyysi* (s. 424–431). Vastapaino.

Ruusuvuori, J., & Nikander, P. (2017). Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander, J. Ruusuvuori, & A. L. Aho (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (E-kirja). Vastapaino.

Salonen, J. (2018). Kokemuksia viittomakielen merkityksestä identiteetin rakentamisessa. *Satakieliseminaari 2018*. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juy-201812034980>

Selin-Grönlund, P., Rainò, P., & Martikainen, L. (2014). *Kuurojen ja viittomakielisten oppilaiden lukumäärä ja opetusjärjestelyt. Selvitys lukuvuoden 2013–2014 tilanteesta*. (2014:11). Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kuurojen-ja-viittomakielisten-oppilaiden-lukumaara-ja>

Sharma, A., & Campbell, J. (2011). A sensitive period for cochlear implantation in deaf children. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 24(1), 151–153. <https://doi.org/10.3109/14767058.2011.607614>

- Sharma, S. D., Cushing, S. L., Papsin, B. C., & Gordon, K. A. (2020). Hearing and speech benefits of cochlear implantation in children: A review of the literature. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 133, 109984. <https://doi.org/10.1016/j.ijporl.2020.109984>
- Silva, J. de M., Yamada, M. O., Guedes, E. G., & Moret, A. L. M. (2020). Factors influencing the quality of life of children with cochlear implants. *Brazilian Journal of Otorhinolaryngology*, 86(4), 411–418. <https://doi.org/10.1016/j.bjorl.2019.01.004>
- Sivunen, N. (2013). *Huonokuuloisten, kuuron ja SI-käyttäjän kokemuksia yleisopetuksesta ja identiteettiprosessista* [Jyväskylän yliopisto]. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/42003/URN:NBN:fi:jyu-201308212177.pdf?sequence=1>
- Suneel, D., Davidson, L. S., & Lieu, J. (2020). Self-reported hearing quality of life measures in pediatric cochlear implant recipients with bilateral input. *Cochlear Implants International*, 21(2), 83–91. <https://doi.org/10.1080/14670100.2019.1670486>
- Takkinen, R. (2013). Sisäkorvaistutetta käyttävien lasten viittomakielen ja puhutun kielen omaksuminen. *Lähivertailuja*, 23, 371–402. <https://doi.org/10.5128/LV23.15>
- Tracy, S. J. (2020). *Qualitative research methods: Collecting evidence, crafting analysis, communicating impact* (Second edition). John Wiley & Sons, Inc.
- Tuohimaa, K., Loukusa, S., Löppönen, H., Välimaa, T., & Kunnari, S. (2022). Communication abilities in children with hearing loss – views of parents

and daycare professionals. *Journal of Communication Disorders*, 99, 106256.

<https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2022.106256>

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos). Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarvointi Suomessa* (Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3). https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Urík, M., Šikolová, S., Hošnová, D., Kruntorád, V., Bartoš, M., & Jabandžiev, P. (2022). Long-Term Device Satisfaction and Safety after Cochlear Implantation in Children. *Journal of Personalized Medicine*, 12(8), 1326. <https://doi.org/10.3390/jpm12081326>

Välímää, T. T., Kunnari, S., Aarnisalo, A. A., Dietz, A., Hyvärinen, A., Laitakari, J., Mykkänen, S., Rimmanen, S., Salonen, J., Sivonen, V., Tennilä, T., Tsupari, T., Vikman, S., Virokannas, N., Laukkanen-Nevala, P., Tolonen, A.-K., Tuohimaa, K., & Löppönen, H. (2022). Spoken Language Skills in Children With Bilateral Hearing Aids or Bilateral Cochlear Implants at the Age of Three Years. *Ear & Hearing*, 43(1), 220–233. <https://doi.org/10.1097/AUD.0000000000001092>

Wald, R. L., & Knutson, J. F. (2000). Deaf cultural identity of adolescents with and without Cochlear implants. *The Annals of Otology, Rhinology & Laryngology*, 109(12), 87–89.

- Wang, Y., Cooke, M., Reed, J., Dilley, L., & Houston, D. M. (2022). Home Auditory Environments of Children With Cochlear Implants and Children With Normal Hearing. *Ear & Hearing, 43*(2), 592–604.
<https://doi.org/10.1097/AUD.0000000000001124>
- Watson, V., Verschuur, C., & Lathlean, J. (2016). Exploring the experiences of teenagers with cochlear implants. *Cochlear Implants International, 17*(6), 293–301. <https://doi.org/10.1080/14670100.2016.1257472>
- Wie, O. B., Torkildsen, J. von K., Schaubert, S., Busch, T., & Litovsky, R. (2020). Long-Term Language Development in Children With Early Simultaneous Bilateral Cochlear Implants. *Ear & Hearing, 41*(5), 1294–1305.
<https://doi.org/10.1097/AUD.0000000000000851>
- Wilson Ottley, S. M., Ouellette, M., Mellon, N. K., Caverly, C., Mitchell, C. M., & Adams Costa, E. (2023). Language and academic outcomes of children with cochlear implants in an inclusive setting: Evidence from 18 years of data. *Cochlear Implants International, ahead-of-print*, 1–14.
<https://doi.org/10.1080/14670100.2022.2154427>
- World Health Organization. (2012). *PROGRAMME ON MENTAL HEALTH, WHOQOL User Manual* (3. p.). World Health Organization.
<https://www.who.int/publications/i/item/WHO-HIS-HSI-Rev.2012.03>
- World Health Organization. (2021). *World report on hearing*. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/339913>
- Zaidman-Zait, A., & Most, T. (2020). Pragmatics and Peer Relationships Among Deaf, Hard of Hearing, and Hearing Adolescents. *Pediatrics, 146*(3), 298–303. <https://doi.org/10.1542/peds.2020-0242J>

Zakay, D., Zakay, M. J., & Rosenfeld, R. M. (2021). Choices in deaf education and cochlear implantation: Suggesting a more inclusive approach. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 140, 110419.

<https://doi.org/10.1016/j.ijporl.2020.110419>

LIITTEET

HAASTATTELURUNKO

Lihavoidulla on avoimet kysymykset, niiden alla on tarvittaessa käytettäviä apukysymyksiä.

Esittele itsesi

- Miten esittelisit itsesi täysin tuntemattomalle ihmiselle/porukalle?
- Miten kuvailet itseäsi?
- Jos joku ihmettelee laitteitasi, mitä kerrot?

Mitä ajattelet koulusta?

- Nykyinen koulu, edelliset koulut
- Millaiseksi oppilaaksi kuvailisit itseäsi
- Mikä on parasta koulussa?
- Onko koulussa jotain mitä haluaisit parantaa?
- Tiedätkö, onko sinulla joku tuen taso koulussa?
- Koetko, että sinulla on jossain asiassa vaikeuksia koulussa?
- Millaiset asiat auttavat sinua koulussa?

Miten vietät vapaa-aikasi?

- Onko sinulla harrastuksia? Millaisia?
- Mitä muuta teet vapaa-ajalla?
- Mikä on sinulle vapaa-ajassa tärkeää?

Minkälaisia kavereita sinulla on?

- Onko sinulla kavereita?
- Millaiseksi koet kaveriasiasi?
- Mistä kaverisi koostuvat? Koulusta, harrastuksista, naapurusto...
- Millä kielellä kommunikoit kavereidesi kanssa?
- Onko sinulla kokemusta kiusaamisesta? Jos on, haluaisitko kertoa millaisia?

Kenet koet vertaiseksesi?

- Keiden kanssa sinulla on eniten yhteistä?
- Onko sinulla kavereita, joilla on kuulovamma?
- Oletko osallistunut vertaistapahtumiin (esim. Lapci ry, KLVL, Kuulo-liitto)?

- Onko niistä ollut sinulle jotain hyötyä? Mikä on ollut parasta?

Mitä ajattelet kuulovammastasi?

- Milloin käytät istutteita?
- Miten kuulovamma vaikuttaa elämääsi?
- Miten suhtaudut istutteisiisi?
- Onko siinä jotain kurjaa/huonoa?
- Onko se tuonut mukanaan jotain hyvää?
- Miten olet vuorovaikutuksessa toisiin ilman istutteita?

Mitä ajattelet viittomakielestä?

- Mitä kieliä kotonasi käytetään?
- Mitä kieltä itse käytät mieluiten?
- Osaatko viittoa tai viittomakieltä?
- Missä ja milloin olet oppinut?
- Miten koet suhteesi viittomakieleen?
- Onko sinulla jotain toiveita ajatellen viittomakieltä?

Millaisilla sanoilla kuvailisit elämääsi tällä hetkellä?

- Mikä siinä on hyvää?
- Onko jotain huonoa?
- Mitä haluaisit muuttaa?
- Miten istute vaikuttaa elämänlaatuusi?

Mitä ajattelet tulevaisuudestasi?

- Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia sinulla on?
- Millaisia haaveita?
- Onko joku asia näiden suunnitelmien ja haaveiden esteenä?

Mitä mietit identiteetistäsi?

- Millaisiin yhteisöihin/ryhmiin/porukoihin koet kuuluvasi?
- Jos ajatellaan ihmisiä erilaisina ryhmittyminä, niin mihin ryhmään sinä kuulut? Miksi?
- Miten määrittelisit, kuka on kuuro tai kuka on kuuleva? Mihin itse ajattelet kuuluvasi? Onko olemassa joku paremmin sinua kuvaava määritelmä kuin kuuro tai kuuleva?
- Miten määrittelet identiteettisi? Osaatko kertoa miksi tai miten olet tähän päätynyt?

Taustatiedot (ei nauhoiteta, kirjoitetaan vain muistiinpanoihin)

- Ikä, sukupuoli
- Leikkausikä/iät, molemminpuoliset istutteen (sama vai eri leikkaus, väli?)
- Äidinkieli
- Mitä muita kieliä käytät?

